

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

LUBLIN

1 grudnia

1936 r.

T R E Ś Ć :

C Z Ę Ś Ć U R Z Ę D O W A .

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I OKÓLNIKI:

	Str.
Poz. 83 — w sprawie wyłacania kosztów podróży i diet nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne	86
84 — w sprawie zwalniania uczniów szkół powsz. i średnich ogólnokształcących od nauki zajęć praktycznych	86
85 — w sprawie wynagrodzenia kontraktowego personelu publ. szkół dokształcających zawodowych	87
86 — o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej	88
87 — w sprawie wysyłania korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej do szkół za granicą	90
88 — w sprawie opłat za naukę w publ. szkołach powszechnych	91

PISMA OKÓLNE:

89 — o komisjach stypendialnych	91
90 — w sprawie akcji odczytowej Ligi Morskiej i Kolonialnej	92
91 — w sprawie instruktorów ministerialnych w szkołach powsz. w r. szk. 1936/37	92
92 — w sprawie prenumerowania czasopism dla młodzieży	94
93 — o obchodach i przedstawieniach teatralnych w szkołach	94
94 — o udziale orkiestr wojskowych w audycjach szkolnych	95
95 — w sprawie ubezpieczenia młodzieży od wypadków w szkołach	95
96 — o egzaminie na czeladnika	95
97 — w sprawie zgłaszania działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej	95

KOMUNIKATY:

98 — Orzeczenia Kuratora Okr. Szk. Lub., dotyczące szkół prywatnych	96
99 — Egzaminy eksternów pryw. W. K. N.	96
100 — Wydawnictwo „Polska i Węgry”	96
101 — Odznaczenia	96
102 — Odznaczenia nauczycieli przez P. A. L.	97
103 — Miejski Dom Wycieczkowy w Krakowie	98

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

	Str.
Z DOŚWIADCZEŃ DYDAKTYCZNYCH I WYCHOWAWCZYCH	
Dr. Stanisław K. Papierkowski — Język polski wobec korelacji ośrodkowej	98
SKRZYŃKA PORAD ADMINISTRACYJNYCH	102
KRONIKA	103
KOMUNIKATY	104
KSIĄŻKI OSTATNIO NABYTE DO CENTRALNEJ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ	105
BIBLIOGRAFIA DOTYCZĄCA NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO	105
NADEŚLANE	111
OGŁOSZENIA	112

Część urzędowa.

83.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

z dnia 28 września 1936 r. (Nr BP-17395/36)

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu
w sprawie wypłacania kosztów podróży i diet
nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne.

Na podstawie art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r., zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. nr 85, poz. 660) zarządzam, co następuje:

§ 1. Nauczyciele (instruktorzy) państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, państwowych szkół zawodowych i artystycznych, prowadzący wycieczki szkolne — naukowe i krajoznawcze, o ile są one wyraźnie nakazane lub przewidziane w obowiązujących programach naukowych, względnie nauczyciele (instruktorzy) przydzieleni im w razie koniecznej potrzeby do pomocy, otrzymują za czas trwania wycieczek normalne koszty podróży i diety według obowiązujących przepisów o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe.

§ 2. Nauczycieli wymienionych w § 1 — deleguje dyrektor, względnie kierownik szkoły, a dyrektorów względnie kierowników szkół, właściwa terytorialnie władza szkolna II instancji.

§ 3. Wszelkie rachunki kosztów podróży winny być sprawdzone pod względem koniecz-

ności odbycia podróży, czasu jej trwania, oraz należytego użycia środków komunikacyjnych — przez osoby, względnie władze wymienione w § 2, a wydatki z tego tytułu winny być przewidziane w planach finansowo-gospodarczych „Taksy Administracyjnej”.

§ 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 lutego 1929 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wypłacania kosztów podróży i diet nauczycielom, prowadzącym wycieczki szkolne (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 41).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) **W. Świętosławski.**

84.

OKÓLNİK Nr 96

z dnia 18 września 1936 r. (II S-6393/36)

w sprawie zwalniania uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących od nauki zajęć praktycznych.

W związku ze sporadycznymi wypadkami próśb ze strony rodziców o zwolnienie ich dzieci od obowiązkowej nauki zajęć praktycznych Ministerstwo podaje do wiadomości, że zupełne zwolnienie uczniów (uczenic) od nauki tego przedmiotu jest w zasadzie niedopuszczalne. Natomiast Ministerstwo upoważnia Kuratoria Okręgów Szkolnych do wyjątkowego zwalniania poszczególnych uczniów (uczenic) od nauki zajęć praktycznych na wniosek dyrekcji danej szkoły. Konieczność zwolnienia zachodzić może tylko w wypadku ciężkich niedomagań,

jakimi są np. stany astmatyczne z uczuleniem na kurz, stany epileptyczne, skazy krwotoczne, stałe kalectwo, wady zwroku itp. Wypadki podobne należą jednak do rzadkich wyjątków i najczęściej uniemożliwiają w ogóle uczęszczanie do szkoły. Wobec tego należy raczej przewidzieć zwolnienie czasowe.

Natomiast dla umożliwienia na zajęciach praktycznych indywidualizacji w zakresie wymagań i w doborze prac, dostosowanych do fizycznych możliwości ucznia, nauczyciel tego przedmiotu winien pozostawać w ścisłym kontakcie z lekarzem szkolnym, który ma udzielać mu rad i wskazań, zwłaszcza w zakresie niedomagań wzroku, serca i nerwowego opanowania.

Podsekretarz Stanu:

(—) Jerzy Ferek-Błeszyński.

85.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 20 października 1936 r. (Nr BP-13836/36)

w sprawie wynagrodzenia kontraktowego personelu publicznych szkół dokształcających zawodowych.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. nr 50, poz. 304) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Od dnia 1 września 1936 r. ustalam niżej podane normy wynagrodzenia, według których będzie obliczany udział Skarbu Państwa w pokrywaniu wynagrodzenia personelu publicznych szkół dokształcających zawodowych.

§ 2.

Za nauczanie przedmiotów zawodowych i ściśle z zawodem związanych wyznaczam dla nauczycieli (kierowników) posiadających wyższe studia i przynajmniej trzyletnią praktykę zawodową normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu w wysokości 13 zł.

§ 3.

Za nauczanie wszystkich przedmiotów w szkołach lub klasach (oddziałach, grupach) dla głuchoniemych i ociemniałych wyznaczam dla nauczycieli (kierowników) posiadających specjalne kwalifikacje do nauczania w tych szkołach lub klasach (oddziałach, grupach), uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu w wysokości 13 zł.

§ 4.

Za nauczanie, do którego nie mają zastosowania § 2 i 3, wyznaczam dla nauczycieli (kierowników) normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu zł 9.

§ 5.

Wyznaczam następujące normy wynagrodzenia miesięcznego za kierownictwo:

- a) za kierownictwo szkoły liczącej 1 klasę (oddział lub komplet) zł 20
- b) za każdą następną klasę (oddział lub komplet) zł 10

Kierownik szkoły może w drodze wyjątku ze względu na specjalne kwalifikacje lub ze względu na specjalne warunki organizacyjne szkoły otrzymać dodatkowe wynagrodzenie miesięczne w wysokości od 20 — 60 zł na podstawie decyzji Ministra W. R. i O. P. lub władzy przez niego upoważnionej.

§ 6.

Jako normę wynagrodzenia kierownika wydziału (działu) powołanego w myśl okólnika nr 8 z dnia 15 I. 1934 r. nr III TP-217/34, wyznaczam 100 zł miesięcznie.

§ 7.

Za pracę wychowawczo - świetlicową oraz innego rodzaju pracę, polegającą na opiekowaniu się młodzieżą z wyjątkiem czynności opiekuna (wychowawcy) klasowego, tudzież za opiekę lekarską lub dentystyczną Minister W. R. i O. P., na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego, może przyznać miesięczne wynagrodzenie według normy od 20 — 40 zł.

§ 8.

Kierownik szkoły, kierownik wydziału, nauczyciel lub też instruktor, który przepracował w danym roku szkolnym pełnych 10 miesięcy otrzymuje dodatkowo wynagrodzenie za miesiąc 11. i 12. jeżeli zaś przepracował pełnych 5 miesięcy lub więcej a mniej niż 10 miesięcy, otrzymuje dodatkowo wynagrodzenie za 1 miesiąc.

§ 9.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1936 r.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy wydane w zakresie unormowanym niniejszym zarządzeniem.

Minister
W. Świętosławski.

86.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

—
Warszawa.**OKÓLNIK nr 116**

z dnia 4 listopada 1936 r. (I Praw - 2540/187/36)

o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej.

W legitymacjach szkolnych dla młodzieży szkolnej, ustalonych okólnikiem nr 77 z dnia 6 IX 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 8, poz. 158), wprowadza się z ważnością od początku roku szkolnego 1936/37 następujące zmiany:

- 1) Blankiety legitymacji szkolnych wszystkich trzech typów (wzorów) zostały na żądanie Ministerstwa Komunikacji uzupełnione na stronie pierwszej, bezpośrednio po nazwisku ucznia (słuchacza), nową rubryką: „urodz. w roku 19.....”, na wpisanie roku urodzenia ucznia (słuchacza). Rubryka ta winna być zawsze wypełniona bardzo dokładnie i czytelnie.
- 2) Na legitymacjach szkolnych wzoru nr 1-b) i nr 1-c), mających oddzielne blankiety, przeznaczone na półrocza szkolne, wprowadzono nieco inny podział na półrocza umieszczając na jednym blankiecie miesiące: wrzesień—luty (zamiast lipiec—grudzień), na drugim miesiące: marzec—sierpień (zamiast styczeń—czerwiec).

Szkoły, które posiadają zapas blankietów legitymacji z ubiegłego roku szkolnego bez powyższych uzupełnień i zmian, mogą użytkować je najdalej do końca stycznia 1937 r. dopisując jednak po nazwisku ucznia rok jego urodzenia.

Wprowadzanie jakichkolwiek zmian i poprawek w tekście legitymacji jest niedozwolone.

Do wspomnianego na wstępie okólnika nr 77 z 6.IX.1935 r., który ważny jest nadal na rok szk. 1936/37, dodaje się następujące wyjaśnienia:

Do ustępu III. 1) Zrównane w zakresie ulg kolejowych ze szkołami publicznymi są prywatne szkoły powszechne, zaliczone przez Inspektora Szkolnego do kategorii szkół, przez uczęszczanie do których dziecko spełnia obowiązek szkolny.

W wypadkach wątpliwych decyduje właściwy Kurator Okręgu Szkolnego.

2) Uczniowie prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli mogą korzystać z ulg taryfowych na kolejach jedynie w wypadku, jeżeli szkoły te posiadają prawa szkół państwowych.

Do ustępu IV. Wzory legitymacji szkolnych z wprowadzonymi od r. szk. 1936/37 uzupełnieniami i zmianami, podaje się w załączeniu.

Do ustępu V pkt 1). Wystawiając legitymację należy po nazwisku ucznia, w rubryce na to przeznaczonej, wpisać rok jego urodzenia, a w ru-

bryce następnej, przeznaczonej na określenie miejsca zamieszkania, należy podać w miastach dokładny adres ucznia.

W razie zmiany miejsca zamieszkania, należy uczniowi wydać nową legitymację.

Tekst podłużnej pieczętki z nazwą szkoły (zakładu, kursu), winien być tak ułożony, aby się mieścił w prostokącie 60×20 mm, odpowiadającym miejscu pozostawionemu na blankiecie legitymacji na odcisnięcie podłużnej pieczętki.

Własnoręczny „podpis władzy szkolnej” winien być kładziony na linii, nie *pod* lub *nad* linią.

Do ustępu V pkt 2) i do ustępu VI. Po stwierdzeniu tożsamości osoby (na fotografii) oraz ważności legitymacji należy skutecznie za pomocą pieczęci urzędowej szkoły (pieczęci okrągłej a w szkołach kształcących zawodowych owalnej), nie zaś podłużnej pieczętki z nazwą szkoły.

Niewłaściwe zastosowanie podłużnej pieczętki, zamiast szkolnej pieczęci urzędowej, powoduje nieważność legitymacji, jako dokumentu urzędowego i pozbawia ucznia możliwości korzystania z ulg kolejowych.

Do ustępu VII. Legitymacje z klauzulą o uprawnieniu do ulg kolejowych wydawane być mogą wyłącznie uczniom, którzy nie przekroczyli 30 lat. Gdy w terminie wystawiania legitymacji uczeń nie ma jeszcze ukończonych 30 lat, lecz kończy je w ciągu danego roku kalendarzowego, może on korzystać z legitymacji szkolnej uprawniającej do ulg kolejowych dla młodzieży szkolnej jeszcze do końca stycznia następnego roku kalendarzowego, po czym klauzula o uprawnieniu do ulg kolejowych musi być na legitymacji przekreślona.

Wobec powyższego uczniom, którzy ukończyli 30 lat i:

- a) posiadają legitymacje wzoru nr 1 a)—klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślić przy zatwierdzaniu ważności legitymacji na drugie półrocze (w końcu stycznia),
- b) posiadają legitymacje wzoru nr 1 b) lub 1 c)—klauzulę o uprawnieniu do ulg kolejowych należy skreślić również w końcu stycznia, przy potwierdzaniu ważności legitymacji na miesiąc luty.

Do ustępu IX. Legitymacje w szkołach akademickich nie podlegają opłatom zgodnie z wyjaśnieniem nr IV NS-1844/36 z dnia 2 maja 1936 r.

Do ustępu XI. Legitymacje wydane uczniom wzamian za legitymacje skradzione bądź zgubione, winny być zaopatrywane innymi numerami niż legitymacje pierwotnie wydane.

Do ustępu XII. Szkoły, zakłady i kursy, nie wymienione indywidualnie w specjalnym wykazie, ogłaszanym przez Ministerstwo Komunikacji w Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych, nie są uprawnione do wystawiania legitymacji szkolnych, ustalonych okólnikiem nr 77 z 6.IX.1935 r.

Nie dotyczy to szkół powszechnych. Szkoły te nie są indywidualnie wymieniane w wykazie:

wydają one legitymacje w myśl zasad, ustalonych w niniejszym okólniku pod rozdziałem: Do ustępu III pkt 1.

W wykazie zakładów naukowych, ogłaszanym w Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych, nie podaje się również kursów uzupełniających naukowych, organizowanych przez państwowe władze szkolne dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, powszechnych i zawodowych. Wydawanie legitymacji dla uczestników takich kursów reguluje taryfa osobowa P. K. P. cz. II, § 61, pkt 4/7, obowiązująca od dnia 1 stycznia 1936 r.

Wykaz powyższy ogłaszany jest raz w roku — na początku roku szkolnego. Uzupełnienie tego wykazu w ciągu roku szkolnego nie jest przewidywane.

Po ukazaniu się nowego wykazu władze szkolne zawiadamiają dyrekcje i kierownictwa podległych

im bezpośrednio szkół o utracie względnie nabyciu uprawnienia do wystawiania legitymacji szkolnych.

Uwaga. Stosowanie obowiązujących wzorów legitymacji szkolnych napotyka na trudności w niższych szkołach rolniczych, w których rok szkolny rozpoczyna się dnia 15 stycznia i kończy się 15 grudnia, podczas gdy na blankiecie legitymacji szkolnej wzoru nr 1-a) uwidocznione są terminy ważności legitymacji: 1) — do 31 stycznia, 2) — do 30 września.

W tych szkołach należy wydawać uczniom w drugim półroczu szkolnym, na czas od 1 października, nowe legitymacje. Ważność tych legitymacji wygaśnie po upływie pierwszego okresu, tj. z dniem 31 stycznia następnego roku kalendarzowego, o ile nie zostanie przedłużona na okres następny.

Wzory legitymacji szkolnych.

Str. 1.

W z ó r a)

Str. 2.

LEGITYMACJA SZKOLNA na rok 19...../..... Nr..... urodz. w roku 19....., zamieszkały - a w st. kol..... jest <u>słuchaczem - ką</u> <u>uczniem - ennicą</u> Pieczętka podłużna szkoły Podpis władzy szkolnej Pieczęć sucha	Fotografia 37×52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle Pieczęć szkoły Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej. Podpis właściciela legitymacji. <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none;"> Ważna do dnia 31 stycznia 19..... r. Pieczęć szkoły </td> <td style="width: 50%; border: none;"> Ważna do dnia 30 września 19..... r. Pieczęć szkoły </td> </tr> </table>	Ważna do dnia 31 stycznia 19..... r. Pieczęć szkoły	Ważna do dnia 30 września 19..... r. Pieczęć szkoły
Ważna do dnia 31 stycznia 19..... r. Pieczęć szkoły	Ważna do dnia 30 września 19..... r. Pieczęć szkoły		

Str. 1.

W z ó r b)

Str. 2.

LEGITYMACJA SZKOLNA na rok 19...../..... Nr urodz. w roku 19....., zamieszkały - a w st. kol..... jest uczniem - ennicą Pieczętka podłużna szkoły Pieczęć sucha ..... Podpis władzy szkolnej ..... Ważna na miesiąc	Fotografia 37×52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle Pieczęć szkoły Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej. Podpis właściciela legitymacji ..... Ważna na miesiąc												
<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="border: none;">Wrzesień</td> <td style="border: none;">Październik</td> <td style="border: none;">Listopad</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> </tr> </table>	Wrzesień	Październik	Listopad	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="border: none;">Grudzień</td> <td style="border: none;">Styczeń</td> <td style="border: none;">Luty</td> </tr> <tr> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> <td style="border: none;">Pieczęć szkoły</td> </tr> </table>	Grudzień	Styczeń	Luty	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły
Wrzesień	Październik	Listopad											
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły											
Grudzień	Styczeń	Luty											
Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły	Pieczęć szkoły											

W z ó r c)

Str. 1.

Str. 2.

LEGITYMACJA SZKOLNA na rok 19...../..... Nr			Fotografia 37×52 mm bez nakrycia głowy na jasnym tle Pieczeń szkoły			Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami pań- stwowymi według ulg ta- ryfowych czasokresowych dla młodzieży szkolnej.		
urodz. w roku 19....., zamieszkały - a w						Podpis właściciela legitymacji		
st. kol..... jest <u>słuchaczem - ką</u> <u>uczniem - nnicą</u>			Ważna na miesiąc					
Pieczałka podłużna szkoły Pieczeń sucha			Ważna na miesiąc					
Podpis władzy szkolnej			Ważna na miesiąc					
Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Styczeń	Luty			
Pieczeń szkoły	Pieczeń szkoły	Pieczeń szkoły	Pieczeń szkoły	Pieczeń szkoły	Pieczeń szkoły			

87.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

—
Warszawa.

OKÓLNIK nr 107

z dnia 24 października 1936 r. (I Praw-1481/10/36)

**o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej
uczniowskiej do szkół za granicą.**

Nawiązując do okólnika nr 182 z dnia 17 grudnia 1934 r. (I Praw-1481/137/34) o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 10, poz. 160) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że wobec zgody Ministerstwa Poczty i Telegrafów, wyrażonej w piśmie z dnia 19 września 1936 r. nr PZ. 201, dozwolone jest wysyłanie w formie przesyłek zbiorowych korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej za opłatą przewidzianą dla papierów handlowych również do szkół za granicą, pod warunkiem, że zawartość przesyłki odpowiada pojęciu papierów handlowych, że nadawcą będzie dana szkoła, do której uczęszczają autorzy wypracowań, adresatem zaś — jedna ze szkół za granicą.

Warunkiem jednak zasadniczym papieru handlowego (i „wypracowania uczniowskiego”) jest, iż nie może zawierać korespondencji bieżącej lub osobistej, w przeciwnym bowiem razie nabiera cech listu i podlega wyższej opłacie taryfowej

Pod pojęciem więc „wypracowań uczniowskich” należy rozumieć wypracowania (zadania), napisane przez uczniów na pewien określony przez szkołę (profesora) temat, nawet w formie zewnętrznej listu — z wykluczeniem jednak charakteru korespondencji osobistej i bieżącej; w związku z tym wypracowania omawiane nie mogą zawierać imion i nazwisk adresatów — uczniów szkoły zagranicznej.

Dozwolone natomiast jest umieszczanie na wypracowaniach nazwisk i imion ich autorów oraz dołączanie do przesyłki kartki lub wykazu z wyliczeniem załączników lub powoływaniem się na poprzednie pisma nadawcy lub adresata.

Podając powyższe do wiadomości Ministerstwo W. R. i O. P. dodaje i przypomina, że:

- 1) przesyłka, zawierająca wypracowania uczniowskie, powinna być nadawana w stanie otwartym i zaopatrzona w napis „Papiers d'affaires — devoirs d'élèves”;
- 2) przesyłka taka może zawierać wypracowania kilku uczniów danej szkoły;
- 3) jako nadawca przesyłki figurować powinna dana szkoła (z ewent. oznaczeniem numeru klasy), jako adresat zaś — szkoła zagraniczna;
- 4) wypracowania uczniowskie mają odpowiadać warunkom przytoczonym wyżej;
- 5) przesyłka nie może zawierać innej korespondencji prócz wypracowań;
- 6) poszczególnie wypracowania nie mogą być wkładane do oddzielnych kopert, lecz powinny być przesyłane w jednej wspólnej, otwartej kopercie lub opakowaniu;

- 7) przesyłka powinna być należycie opłacona znaczkami według taryfy dla papierów handlowych, której opłaty w obrocie zagranicznym wynoszą obecnie:
 „do 250 g — 50 groszy, za każde dalsze 50 g — 10 groszy”.

Unormowanie w sposób powyższy zagranicznej korespondencji międzyszkolnej winno być wykorzystane jako środek do zacieśnienia kontaktu ze szkolnictwem za granicą.

p. o. Dyrektora Departamentu
 (—) **A. Nowak**

88.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Warszawa

z dnia 5 września 1936 r. (nr S. S. 53/66-1.)

Opłaty za naukę w publicznych szkołach powszechnych.

*Do PP. Wojewodów, Przewodniczących,
 Wydziałów Powiatowych,
 Prezydentów miast.*

Od rodziców dzieci szkolnych, zamieszkałych w obwodach (rejonach) szkół niższego stopnia, często wpływają skargi, że zarządy sąsiednich gmin miejskich domagają się od nich opłat za naukę dzieci w utrzymywanych przez te miasta publicznych szkołach powszechnych III stopnia.

Wysokość żądanych opłat często znacznie przekracza przypadający na miasto koszt nauki dziecka.

Jednocześnie zarządy miejskie domagają się od kierowników szkół i szkolnych władz nadzorczych usuwania ze szkoły uczniów, którzy nie wniosą żądanej opłaty.

Ponieważ dążenie do korzystania z nauki w szkołach powszechnych III stopnia jest wybitnie dodatnim zjawiskiem społecznym, zgodnie z wytycznymi organizacyjnymi szkolnictwa powszechnego, ustalonymi już postanowieniami ustawy z dnia 17.II.1922 r. i powtórzonymi w ustawie z dnia 11.III.1932 r. o ustroju szkolnictwa, przeto należy dążenia te popierać umożliwiając dzieciom, zamieszkałym w obwodach (rejonach), posiadającym jedynie szkoły I lub II stopnia, uczęszczanie do obcych szkół III stopnia.

Wprawdzie z punktu widzenia ściśle formalnego gmina może domagać się opłat od uczniów z obcego obwodu (rejonu) szkolnego, jednakże zarówno zbyt wysokie opłaty, jak i żądanie opłat od dzieci, których rodzice nie są w możności ich uiścić, nie można uznać za wskazane i zgodne z interesem publicznym.

Z tych więc względów pożądanym jest, by gminy miejskie traktowały indywidualnie obowiązek uiszczania opłat za uczniów z obcego

obwodu, a w każdym razie tak, by żądanie uiszczenia opłaty nie uniemożliwiało dzieciom obcych obwodów uczęszczania do szkół wyższego stopnia.

Podsekretarz Stanu
 (—) **Wł. Korsak.**

KURATORIUM
 OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO
 W LUBLINIE.

Dnia 8 października 1936 roku.
 Nr I-18654/36.

Sprawa: **opłaty za naukę
 w publicznych szkołach
 powszechnych.**

do wiadomości oraz dopilnowania, by ewentualne żądanie przez kierowników publicznych szkół powszechnych opłat od rodziców dzieci obcych obwodów nie uniemożliwiało uczęszczania młodzieży do szkół wyższego stopnia organizacyjnego.

p. o. Naczelnika Wydziału
 (—) **J. Komornicka.**

89.

PISMO OKÓLNE

z dnia 17 października 1936 r. (Nr. I-19088/36).

o komisjach stypendialnych.

Wątpliwości, podniesione w pismach Inspektoratu z dnia 25 i 26 września b. r. nr 4413 i 5144, odnośnie przyznawania stypendiów uczniom—dzieciom rolników w myśl okólnika Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 sierpnia b. r. nr II-P-5152/36 wyjaśniam jak następuje:

Każda gmina wiejska, ma ustanowić jedno stypendium dla umożliwienia najzdolniejszym uczniom, pochodzącym z danej gminy uczęszczania do szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej, a w szczególnych wypadkach i do szkoły akademickiej.

Zarówno okólnik jak i instrukcja do niego dołączona (p. 6) nie ograniczają stypendium z jednej gminy do jednego tylko ucznia. Czy określona przez Pana Ministra Spraw Wewnętrznych kwota, wynosząca rocznie około 600 zł., jest w stanie umożliwić studia w szkole średniej np. dwom uczniom i w jakiej formie pomoc owa ma być udzielana, decydują specjalne komisje przy zarządach gminnych.

Opierając się na p. 9 instrukcji uważam, iż w bieżącym roku szkolnym stypendia winny być przyznawane zasadniczo tym uczniom szkół powszechnych, którzy rozpoczynają naukę w szkołach średnich w r. szk. 1936/37.

Zgłoszenia kandydatów do stypendiów winny być dokonywane co roku. Stypendyście, któremu

raz przyznano stypendium, należy je przyznawać w zasadzie każdego roku aż do ukończenia przezeń studiów. Gdyby jednak wyniki jego pracy szkolnej nie przemawiały za jego wybitnymi zdolnościami, względnie gdyby sam przerwał naukę z jakichkolwiek powodów, komisja wybiera w przewidzianym terminie innego ucznia spośród kandydatów zgłoszonych w kwietniu danego roku.

Opieka ze strony gmin nad wartościowymi uczniami publicznych szkół powszechnych I stopnia, umożliwiająca im przejście do publicznych szkół powszechnych wyżej zorganizowanych może być organizowana niezależnie od akcji stypendialnej.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) **Dr. J. Barchan.**

Naczelnik Biura Personalnego.

90.

PISMO OKÓLNE

z dnia 20 października 1936 r. (nr. O-20629/36).

w sprawie akcji odczytowej Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Kuratorium wyraża zgodę na wygłaszanie przez p. Józefa Skwarka odczytów w sprawie obrony morskiej i polskiej ekspansji kolonialnej dla młodzieży, zgrupowanej w Kołach Szkolnych L. M. i K., w godzinach pozalekcyjnych za wiedzą i zgodą właściwych terytorialnie Inspektoratów Szkolnych oraz Kierownictw odnośnych szkół, z zapewnieniem młodzieży niezbędnej opieki wychowawczej.

Odczyty te mogą być również wygłaszane z wymienionymi wyżej zastrzeżeniami w szkołach, w których nie ma jeszcze Kół Szkolnych L. M. i K.

W myśl ust. III okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28 kwietnia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 12, poz. 100) zezwoleń na użycie sal szkolnych na odczyty i wykłady udzielają Inspektorowie Szkolni, zawiadamiając o swej decyzji Kuratorium. Nie umniejszając kompetencji Inspektorów Szkolnych, określonej w rzeczonym okólniku Ministerstwa W. R. i O. P., Kuratorium oznajmia, że ze swej strony nie znajduje przeszkód do udzielania p. Skwarkowi zezwolenia na korzystanie w akcji odczytowej dla starszego społeczeństwa z sal szkolnych w tych miejscowościach, w których brak innej odpowiedniej sali, z zastrzeżeniami, podanymi w ust. II wymienionego okólnika Ministerstwa W. R. i O. P.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) **Dr. J. Barchan.**

Naczelnik Biura Personalnego.

91.

PISMO OKÓLNE

z dnia 21 października 1936 r. (Nr. I-20979/36).

w sprawie instruktorów ministerialnych w szkoln. powszech. w roku szk. 1936/37.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 16 października br. nr II. P-7366/36 ustaliło terminy wyjazdów p. instruktorów ministerialnych na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego według załączonego planu.

Podając powyższe do wiadomości komunikuję, że wymienione w planie dyżury są przeznaczone na udzielanie przez instruktorów zgłaszającym się do nich osobiście nauczycielom rad i wskazówek w sprawach związanych z nauczaniem odpowiednich przedmiotów. Z pomocą i radami w tych granicach będą również przychodzić instruktorowie ministerialni zainteresowanym nauczycielom listownie w odpowiedzi na skierowane bezpośrednio do nich zapytania piśmienne.

Lekcje, prowadzone przez instruktorów ministerialnych w publicznych szkołach powszechnych (szkoła ćwiczeń) w Warszawie, mogą być odwiedzane w celach instrukcyjnych przez nauczycieli (pojedynczo lub grupami) — po uzgodnieniu się z zainteresowanym instruktorem.

Wyjazdy instruktorów ministerialnych w teren winny być w pewnej części wykorzystane przez p. instruktorów w akcji dokształceniowej nauczycielstwa ze szczególnym uwzględnieniem konferencji rejonowych. W sprawie korzystania z pomocy instruktorów ministerialnych w granicach podanych w załączniku terminów i obwodów winni p. Inspektorowie porozumiewać się listownie (przynajmniej na 3 tygodnie przed terminem przyjazdu) bezpośrednio z zainteresowanymi instruktorami.

Ewentualne życzenia co do pomocy instruktorów ministerialnych poza podanymi w załączniku terminami i obwodami mogą Inspektoraty Szkolne zgłaszać listownie bezpośrednio do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na ręce p. wiz. Dańcewicza przynajmniej na miesiąc przed projektowanym terminem przyjazdu instruktora; zwracanie się z tymi życzeniami bezpośrednio do instruktorów ministerialnych jest bezcelowe.

Nadmieniam również, że w sprawach przyjazdów p. instruktorów ministerialnych będą Inspektoraty zawiadamiane dodatkowo tylko wówczas, o ile miałyby nastąpić ewentualne zmiany w załączonym całorocznym planie.

Sądze, że uregulowanie sprawy terminów przyjazdów p. instruktorów ministerialnych na przeciąg całego roku szkolnego ułatwi znacznie należyte wykorzystanie ich pomocy i dlatego proszę p. Inspektorów o dokładne przestrzeganie wszystkich, podanych w niniejszym piśmie wskazań.

p. o. Naczelnika Wydziału.
Janina Komornicka

**Plan zajęć szkolnych instruktorów ministerialnych w szkolnictwie powszechnym
w r. szk. 1936/37 w Okręgu Szkolnym Lubelskim.**

IMIĘ I NAZWISKO	Zakres pracy instr.	U c z y	B e d z i e	
			w dniach	w obwodzie szkolnym
	Dyżur w Min. W.R. i O.P. Aleja Szucha 25 p. II pokój nr. 31			
Stanisław Gabriel	Rysunek i zajęcia praktyczne	Poniedziałki godz. 14, 1/4—15, 1/4	21—22/IV 23—24/IV	Sokołów Lublin m.
Zofia Gąsiorowska	Nauka o przyrodzie i ogrody szkolne	Poniedziałki godz. 13—14	14—17/X 28—31/X	Lublin m. Zamość
Aleksander Litwin	Nauczanie w klasach łączonych szk. I i II stopnia	W dniach: 3/XI, 14/XII, 11/I, 1/II, 22/III, 5/IV, 4/V, 7/VI, 14, VI	8—10/II 11—13/II 15—17/II 18—20/II	Sokołów Biała Podlaska Zamość Tomaszów Lub.
Władysława Martynowiczówna	Historia	Wtorki godz. 13—14	20—23/I 27—30/I	Lublin zam. Siedlce
Tadeusz Mayzner	Śpiew	Piątki godz. 11—12	19—21/X 1/III 2—3/III	Lublin m. Lublin zam. Chełm
Antoni Rusiecki	Arytmetyka z geometrią	Poniedziałki godz. 14—15	25—25/XI 27—28/XI	Biała Podl. Siedlce
Józefa Rytlowa	Język polski	Poniedziałki godz. 13—14	9—10/XII 11—12/XII	Tomaszów Lub. Puławy
Henryk Ryli	Szkoty specjalne	Poniedziałki godz. 14—15	1—4/XII	
		W szkole ćwiczeń Państw. Pedagogium (Krak.-Przedm. 36) w poniedziałki od godz. 12—14 we wtorki od godz. 8—10		
		W publ. szk. powsz. nr 36 (ul. Kazimierzowska 60) w poniedziałki od godz. 8—11 we wtorki od godz. 10—13		
		W publ. szk. powsz. nr 164 (ul. Raszyńska 22) w piątki od godz. 8—10 w soboty od godz. 8—10 i od godz. 16—18		
		W publ. szk. powsz. nr 52 (ul. Różana 22/24) w poniedziałki od godz. 9—11 we wtorki od godz. 9—11		
		W publ. szk. powsz. nr 171 (ul. Hoża 13) w poniedziałki od godz. 8—10 we wtorki od godz. 8—11		
		W publ. szk. specjalnej nr 156 (ul. Hipotečna 5) w poniedziałki od godz. 8—10 w soboty od godz. 8—10		

92.

PISMO OKÓLNE

z dnia 16 października 1936 r. nr II-20734/36

w sprawie prenumerowania czasopism dla młodzieży.

Na zapytanie jednej z Dyrekcji oznajmiam, że żadnemu członkowi grona nauczycielskiego nie wolno zamawiać dla młodzieży lub polecać jej prenumerowanie czasopism bez wiedzy i zgody dyrektora zakładu, odpowiedzialnego za wychowawczy stan i kierunek szkoły. Zaznaczam, że do wydawania poleceń lub zakazów dotyczących prenumerowania czasopism przez młodzież szkolną są uprawnione tylko państwowe władze szkolne.

Proszę Dyrekcje o podanie tego wyjaśnienia do wiadomości gron nauczycielskich i o wezwanie ich do ścisłego zastosowania się.

Z p. Kuratora Okręgu Szkolnego

Jan Odroń.

p. o. Naczelnika Wydziału.

93.

PISMO OKÓLNE

z dnia 6 października 1936 r. (Nr II-19525/36)

o obchodach i przedstawieniach teatralnych w szkołach.

Nawiązując do zesłorocznego okólnika z dnia 25 września 1935 r. nr II-20058/35 w celu należytego zorganizowania akcji teatralnej w szkołach, umożliwienia instruktorowi teatrów szkolnych przychodzenia na czas zespołom uczniowskim z pomocą i czuwania nad całokształtem imprez szkolnych w Okręgu — zarządzam, co następuje:

P. Opiekunowie (Opiekunki) teatrów szkolnych w porozumieniu z Dyrekcjami zakładów, Radami Pedagogicznymi i młodzieżą biorąc pod uwagę zesłoroczny orientacyjny kalendarz rocznic (załącznik do okólnika nr II-20058/35) opracują roczny plan imprez teatralnych, widowisk i obchodów. Zesłoroczny kalendarz jest aktualny i w bieżącym roku szkolnym z następującymi jednak zmianami: nie da się już obecnie określić, kiedy będą obchodzone uroczystości ku czci Marszałka J. Piłsudskiego; prawdopodobnie skupią się one w dniu 12 maja. Obchód ten będzie miał charakter międzyszkolny, podczas gdy 11 Listopad i 3 Maj należy zorganizować w ramach poszczególnych szkół. Z rocznic literackich może być wzięte pod uwagę minione 10 lecie śmierci Jana Kasprowicza. Ponadto na terenie szkół średnich w Lublinie zostanie ogłoszony konkurs na metodyczne przeprowadzenie recytacji zespołowej

lub inscenizacji. Dokładne warunki i szczegóły konkursu zostały podane w październiku do wiadomości szkół. Przy układaniu planu proszę zwrócić uwagę na równomierne rozłożenie poszczególnych imprez na przestrzeni całego roku szkolnego i realizowanie ich w oznaczonych terminach. W miejscowościach, gdzie istnieje kilka zakładów średnich i powszechnych Komisje Porozumiewawcze P. Dyrektorów uzgodnią plany poszczególnych zakładów w ten sposób, aby żadne przedstawienia i widowiska ze sobą nie kolidowały.

W celu uniknięcia rozpraszenia wysiłków tak Gron Nauczycielskich, jak i młodzieży proszę skupić je na wymienionych trzech uroczystościach i *jednym* widowisku scenicznym, które opracowane pieczołowicie i starannie pod każdym względem winno stać się prawdziwym świętem artystycznym i estetycznym szkoły. Pozostałe uroczystości należy ograniczyć do pogadanek na odpowiednich lekcjach.

Opracowanego planu *nie należy* przysyłać do Kuratorium; natomiast proszę każdorazowo *jeszcze przed rozpoczęciem jakichkolwiek prac przygotowawczych* przysyłać na ręce instruktora teatrów szkolnych programy publicznych szkolnych, publicznych międzyszkolnych, a także wewnętrzno-szkolnych *imprez artystycznych*, jak i tytuły wybranych fragmentów ze sztuk scenicznych.

Zezwolenia na *publiczne* odegranie widowiska uczniowskiego przez *szkoły średnie* wszystkich typów w Okręgu udziela Kuratorium po uprzednim obejrzeniu jednej z prób przez instruktora teatrów szkolnych. Przez „widowisko publiczne” należy rozumieć takie przedstawienie, na którym są obecni widzowie z poza obrębu danej szkoły i to tak młodzież jak i dorośli.

Repertuar teatrów młodzieży na bieżący rok szkolny zostanie podany do wiadomości szkół osobnym pismem. Ze względu na ograniczone środki artystyczne młodzieży wyklucza się możliwość wystawiania przez zespoły szkolne dużych objętościowo i trudnych utworów dramatycznych w *całości*. Dotyczy to zwłaszcza dzieł tzw. wielkiego repertuaru. Mogą natomiast być grane tylko poszczególne fragmenty.

Proszę P. Dyrektorów (Przełożone) o podanie do Kuratorium nazwisk Opiekunów teatrów młodzieży tylko ze szkół, gdzie nastąpiła pod tym względem jakakolwiek zmiana w stosunku do roku poprzedniego.

W celu ujęcia teatru szkolnego w Okręgu w mniej więcej jednakowe ramy organizacyjne i dydaktyczne proszę wziąć pod uwagę przy organizowaniu akcji teatralnej w zakładzie zesłoroczne „Wytyczne w sprawie prowadzenia teatrów szkolnych” i zapoznać z nimi Rady Pedagogiczne, a specjalnie opiekunów imprez, jak również z niektórymi punktami i młodzieżą.

Wszelkich informacji i porad, związanych z urządzaniem uroczystości, obchodów, widowisk

teatralnych itp. udziela ustnie i piśmiennie Instruktor teatrów szkolnych, Kuratorium O. S. Lub. III piętro, pokój nr 30 (tel. 11-44).

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

J. Komornicka.

p. o. naczelnika wydziału.

94.

PISMO OKÓLNE

z dnia 24 października 1936 r. (Nr O-20895/36)

o udziale orkiestr wojskowych w audycjach szkolnych.

Dowództwo Okręgu Korpusu nr IX Brześć n/B. pismem z dn. 14 października 1936 r. nr 295/Ośw. zezwoliło orkiestrom wojskowym na udział w szkolnych audycjach muzycznych, organizowanych przez Dyрекcję szkół.

Komunikując o powyższym proszę Dyрекcję o nawiązanie kontaktu z Dowództwami Pułków piech., kaw. itp. formacjami, rozporządzającymi orkiestrami.

Zwracam jednocześnie uwagę, iż przy wykorzystywaniu orkiestr wojskowych dla celów audycji należy kierować się wyłącznie odnośnymi okólnikami a w szczególności okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 11 września 1935 r. (II S-5177/35) oraz okólnikiem Kuratorium O. S. Lub. z dn. 29 września 1936 r. nr II-19301/36.

p. o. Naczelnika Wydziału

(—) **F. Śliwiński.**

95.

PISMO OKÓLNE

z dnia 8 października 1936 r. (nr O-19413/36)

w sprawie ubezpieczenia młodzieży od wypadków w szkołach.

Nawiązując do pisma okólnego z dnia 8 kwietnia 1935 r. nr O-7620/35. Kuratorium podaje do wiadomości, że Komitet Opieki nad Najbiedniejszymi Mieszkańcami m. Warszawy „Osiedle”, prowadzący na podstawie zezwolenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1935 r. nr IWF-349/35 akcję ubezpieczeń młodzieży od wypadków w szkołach, rozwiązał umowę z towarzystwami ubezpieczeń „Patria”, „Piaś” i „Vesta” i wszedł w porozumienie z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych, który uruchomił u siebie dział ubezpieczeń szkolnych.

Zasady organizacji ubezpieczeń młodzieży szkolnej od wypadków, określone w zarządzeniu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1.IV 1935 r. nr IWF-349/35, podanem do wiadomości szkół, pozostają nadal niezmienione.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) **St. Lewicki.**

96.

PISMO OKÓLNE

z dnia 7 października 1936 r. (nr III-18983/36)

o egzaminie na czeladnika.

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem nr 93 z dnia 23.IX 1936 r. (III. P/3200/36) postanowiło, by delegaci Kuratorium zasiadający w myśl § 1 Rozp. Min. Przemysłu i Handlu z dnia 17.II 1936 r. wydanego w porozumieniu z Min. W.R. i O.P. (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. nr. 2, poz. 33) w komisjach egzaminacyjnych czeladniczych przy egzaminowaniu kandydatów i ocenie wyniku z egzaminu z zakresu elementarnych wiadomości czytania, pisania, rachowania oraz ewentualnie rysowania w granicach potrzeb danego zawodu brali pod uwagę i uwzględniali:

- 1) wiek kandydata,
- 2) rodzaj rzemiosła,
- 3) miejscowość w której kandydat wypełniał obowiązki szkolny,
- 4) stopień szkoły powszechnej, w której kandydat pobierał naukę.

Jednocześnie komunikuję, że Min. Przemysłu i Handlu pismem z dnia 21 sierpnia 1936 roku nr P. R. II. 3/21 skierowanym do Izb Rzemieślniczych poleciło Izdom wprowadzenie przepisu, postanawiającego, że w wypadku co najmniej dostatecznego wyniku egzaminu z przedmiotów zawodowych, niedostateczna ocena przy egzaminie z zakresu elementarnych wiadomości czytania, pisania, rachowania oraz ewentualnie rysowania, pociąga za sobą konieczność powtórzenia egzaminu w zakresie tych przedmiotów. Powtórzenie to winno mieć miejsce w terminie od 3 do 6 miesięcy.

Podając powyższe do wiadomości proszę Dyрекcję (Kierownictwo) o zaznajomienie z treścią powyższego pisma tych nauczycieli szkoły, którzy pełnić będą funkcję delegatów Kuratorium do egzaminów czeladniczych.

p. o. Naczelnika Wydziału.

(—) **Inż. Edward Szrot.**

97.

PISMO OKÓLNE

z dnia 29 października 1936 r. N B-16292/36

w sprawie zgłaszania działalności niepodległościowej do wysługi emerytalnej.

Przypominam, że z dniem 31 grudnia 1936 r. upływa termin przedkładania Ministerstwu Skarbu zgłoszeń działalności niepodległościowej, wymienionej w Dz. Urz. Kuratorium nr 6/35 poz. 37 i nr 10/35 poz. 67. W związku z tym zaznaczam, że wymienione zgłoszenia należy wnieść do Kuratorium w drodze służbowej najpóźniej do dnia 15 grudnia br.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

(—) **J. Barchan.**

Naczelnik Biura Personalnego.

KOMUNIKATY.

98.

Orzeczenia Kuratora Okr. Szk. Lub. dotyczące szkół prywatnych.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 16 października 1936 roku nr I 18074/36 stwierdził, że p. Luba Wajntraub Tuchsznajder spełniła warunki ustawowe w stosunku do utrzymywanego przedszkola w Białej Podl. i że służy jej prawo dalszego prowadzenia tegoż przedszkola.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 22 października 1936 roku nr I-17086 stwierdził, że Zarząd Centralnej Organizacji Żydów Ortodoksów w Polsce Oddział w Biłgoraju spełnił warunki ustawowe w stosunku do utrzymywanych kursów religijnych i że służy mu nadal prawo prowadzenia tych kursów w Biłgoraju.

Kurator Okręgu Szkolnego Lubelskiego orzeczeniem z dnia 17 października 1936 roku nr III-15391/36 stwierdził, że Zarząd Główny T. N. S. W. w Warszawie spełnił warunki ustawowe i że służy mu prawo otwarcia i prowadzenia w Siedlcach Prywatnego Koedukacyjnego Gimnazjum Kupieckiego.

99.

Egzaminy eksternów pryw. W. K. N.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 10 października 1936 r. Nr II. P-6685/36 na podstawie § 29 (ustęp ostatni i § 30 Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1928, nr 9, poz. 154) zezwała wyjątkowo na dopuszczenie do egzaminu z programu Wyższych Kursów Nauczycielskich w charakterze eksternów niezależnie od miejsca służbowego kandydatów i w specjalnym terminie — uczestników zorganizowanych przez Związek Nauczycielstwa Polskiego w r. 1936 Korespondencyjnych Wyższych Kursów Nauczycielskich:

1. w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Poznaniu, Lublinie i Wilnie w zakresie przedmiotów działu A w listopadzie 1936 r.

2. w zakresie przedmiotów działu B w styczniu i lutym 1937 r. mianowicie:

- a) w Warszawie z języka polskiego, geografii, historii, matematyki i wychowania fizycznego,
- b) w Krakowie i Wilnie — z historii,
- c) we Lwowie — z matematyki,
- d) w Poznaniu — z geografii,
- e) w Lublinie — z języka polskiego.

W związku z powyższym proszę p. Inspektorów Szkolnych, by wnoszone, zgodnie z ostatnim ustępem § 31 Regulaminu W. K. N. podania takich kandydatów, wykazujących się odpowiednimi zaświadczeniami, stwierdzającymi ich udział w pracy na tych kursach, były kierowane na wyrażone przez nich życzenie wprost do odpowiedniej Komisji w siedzibie Kursu, którego kandydat był uczestnikiem, przy czym podania do specjalnych Komisji w Lublinie i Wilnie należy skierować do Kuratoriów O. S. w tych miastach.

(Nr I-20585/36).

100.

Wydawnictwo „Polska i Węgry”.

W maju 1936 ukazało się pod redakcją b. prezesa Rady Ministrów Królestwa Węgier, p. Karola Huszara, dzieło bogato ilustrowane i artystycznie wykonane, pt. „Polska i Węgry”, w postaci księgi o 600 stronicach, oddzielnie w języku polskim i węgierskim.

Cena za wydawnictwo to w języku polskim wynosi dla szkół 80 zł za wydanie ozdobne, zaś 50 zł za wydanie zwyczajne.

Dzieło to napisane przez kilkudziesięciu wybitnych pisarzy polskich i węgierskich, obejmuje zagadnienia, dotyczące stosunków historycznych, kulturalnych i gospodarczych obu państw.

Jako takie, powinno ono przyczynić się do poznania przeszłości i utrwalenia podstaw dalszej współpracy obu narodów. Z uwagi na to Ministerstwo uważa za wskazane popieranie i rozpowszechnianie tego wydawnictwa w jak najszerszych kołach społeczeństwa, a w szczególności zachęca do nabywania tego dzieła w miarę możliwości do bibliotek okręgowych, obwodowych oraz do bibliotek szkolnych, przeznaczonych dla starszej młodzieży.

Dzieło to zamawiać można u p. Arthura Töröka, Warszawa, ul. Nowy Świat 62 m. 6.
Nr IV N-11829/36

101.

Odznaczenia.

Zarządzeniem z dnia 11 listopada 1936 r. zostali odznaczeni:

Złotym Krzyżem Zasługi

za zasługi na polu pracy społecznej:

Minkiewiczowa Stefania, Prezes Dozoru Szkolnego w Puławach;

za zasługi w służbie państwowej:

Krupczak Leonard, inspektor szkolny w Lublinie;

za zasługi na polu pracy pedagogicznej,
oświatowej i społecznej:

Ciskówna Agata, nauczycielka Państw. Pedagogium w Lublinie,
Dacko Bolesław, kierownik szkoły powszech. w Dęblinie,
Damrosz Stanisław, dyrektor gimnazjum w Białej Podlaskiej.
Dubaj Michał, nauczyciel szkoły powszech. w Lublinie,
Feist Aleksander, dyrektor gimnazjum w Puławach,
dr Gucwa Franciszek, dyrektor seminarium m. w Lublinie,
Janczykowski Kazimierz, nauczyciel gimnazjum w Chełmie,
Kińczyk Michał, nauczyciel gimn. w Chełmie,
Makarewicz Maksymilian, nauczyciel seminarium w Leśnej Podl.,
ks. Piotrowski Koronat, nauczyciel gimnazjum w Siedlcach,
Szwarczyk Bronisław, dyrektor seminarium ż. w Lublinie,
Werner Otto, nauczyciel gimnazjum w Zamościu,
Wielgosek Stanisław, kierownik szkoły powsz. w Stoczku,
Wojewódzki Ignacy, nauczyciel gimnazjum w Siedlcach,
Wojtowicz Kazimierz, dyrektor gimnazjum w Krasnymstawie.

Srebrnym Krzyżem Zasługi

za zasługi na polu pracy społecznej:

Sambor Feliks, członek Zarządu Koła Rodz. Gimn. Staszica w Lublinie,
Strawińska Maria, członek Zarządu Koła Rodz. Gimn. Staszica w Lublinie;

za zasługi w służbie państwowej:

Lachcik Jan, p. o. inspektora szkoln. w Chełmie,
Przybylski Antoni, sekretarz rachunkowy Kuratorium w Lublinie;

za zasługi na polu pracy pedagogicznej,
oświatowej i społecznej:

Bobowska Halina, p. o. przełożona gimnazjum żeń w Chełmie,
Chomicz Konstanty, nauczyciel seminarium w Lublinie,
Czyżowa Maria, nauczycielka seminarium w Lublinie,
Dąbkowska Bronisława, kierowniczką szkoły powszech. w Garwolinie,
Dulewicz Stanisław, nauczyciel gimn. Szkoła Lubelska w Lublinie,
Dziewiszkówna Anna, nauczycielka seminarium w Chełmie,
Gątaszewski Marian, kierownik szkoły powsz. w Lublinie,
Jakubicki Stanisław, nauczyciel szkoły powsz. w Puławach,
Kopcińska Kamila, p. o. przełożona przyw. szkoły handl. w Zamościu,

Kurzątkowski Piotr, nauczyciel seminarium w Lublinie,
Lipecki Mieczysław, nauczyciel szkoły pow. w Wierzbie,
Madejowa Stanisława, nauczycielka seminarium w Lublinie,
Makarewiczowa Janina, nauczycielka seminarium w Leśnej Podl.,
Markuszewska Maria, nauczycielka gimnazjum w Zamościu,
Mertówna Helena, nauczycielka seminarium w Chełmie,
Molenda Wincenty, nauczyciel szkoły powsz. w Kawęczynie,
Popławska Wanda, kierowniczką szkoły rolniczej w Sitnie,
Pyzik Tadeusz, nauczyc. seminarium w Chełmie,
Rogińska Helena, nauczycielka seminarium w Zamościu,
Rutkowska Janina, nauczycielka seminarium w Zamościu,
Stobnicki Ewaryst, nauczyciel szkoły rzemieśl. w Chełmie,
Toporowski Mirosław, p. o. dyrektora gimnazjum w Hrubieszowie,
Wasilewski Jan, nauczyc. seminarium w Chełmie
dr Wojnar Franciszek, p. o. dyrektora seminarium w Chełmie,
Wolańska Maria, nauczycielka szkoły powszech. w Sokołowie Podl.,
Wroński Witold, nauczyciel seminarium w Lublinie,
Zakrzewski Bronisław, kierownik szkoły pow. w Sokołowie Podl.;

za zasługi na polu pracy społecznej:

Dyl Stefan, nauczyciel szkoły powszechnej w Łukowie,
Klamut Franciszek, nauczyciel szkoły powsz. w Kamionce Lubart.

Srebrnym Krzyżem Zasługi

po raz drugi

za zasługi na polu pracy społecznej:

inż. Bauer Stefan, kierownik szkoły rolniczej w Janowicach,
Odyniecki Kazimierz, kierownik szkoły rolniczej w Okszowie.

Brązowym Krzyżem Zasługi

za zasługi na polu pracy zawodowej i społecznej:

Błota Kazimierz, instruktor szkoły rzemieśln. w Siedlcach,
Dugołacki Antoni, instruktor szkoły rzemieśln. w Siedlcach.

Uchwałą Polskiej Akademii Umiejętności z dn. 10 listopada 1936 r. odznaczono „Srebrnym Wawrzynem” za zasługi na polu szerzenia zamiatowania do literatury i za organi-

zację prac kulturalnych następujących nauczycieli i pracowników pedagogicznych O. S. Lub.:

1. D-ra Feliksa Araszkiwicza, wizytatora
2. Władysława Gackiego, dyr. gimnazjum
3. Kazimierza Andrzeja Jaworskiego, prof. sem. naucz. w Chełmie
4. D-ra Zygmunta Kukulskiego, dyr. gim. im. St. Batorego w Lublinie
5. D-ra Ludwika Kamykowskiego, prof. gim. im. St. Batorego w Lublinie
6. Adama Szczerbowski, dyr. państw. gim. w Zamościu.

Lubelski Związek Pracy Kulturalnej nadał w r. b. nagrodę literacką im. B. Prusa (1000 zł.) K. A. Jaworskiemu z Chełma lub. za jego twórczość literacką oryginalną i przekłady oraz szczególnie za redagowanie i wydawanie czas. „Kamena”.

103.

Miejski Dom Wycieczkowy w Krakowie Oleandry 4.

TARYFA ULGOWA

obowiązująca od dnia 1 listopada do dnia 30 kwietnia.

- A. Wycieczki młodzieży szkół powszechnych, szkół średnich ogólno-kształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli od osoby

za pierwszą dobę	80 groszy
za każdą następną	50 groszy
- B. Wycieczki młodzieży akademickiej zbiorowe, tudzież studenci Wyższych Uczelni podróżujący samotnie, wycieczki oświaty pozaszkolnej, organizowane przez Władze szkolne, wycieczki i kursy nauczycielskie, wycieczki i kursy organizacji P.W. i W.F., wycieczki zrzeszonych organizacji turystycznych (Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Polski Związek Narciarski, Polski Związek Kajakowy), wycieczki znanych organizacji sportowych, za każdą poszczególną dobę . . . 1 00 zł
- C. Osoby lub grupy nie wymienione pod A, B, które na zasadzie statutu mogą zatrzymać się w Miejskim Domu Wycieczkowym:

za pierwszą dobę	1.50 zł
za każdą następną	1.00 zł
- D. Świadczenia dodatkowe

natrysk w grupie (przynajmniej 10 osób) 20 gr od osoby	
natrysk indywidualny	40 gr od osoby
użycie telefonu	15 gr ”
dodatkowa pościel	40 gr ”
wanna z ręcznikiem	1.00 zł ”

Za wycieczkę zbiorową uważa się zespół liczący przynajmniej 10 osób, przybywający równocześnie pod oznaczonym kierownictwem.

Część nieurzędowa.

Z doświadczeń dydaktycznych i wychowawczych.

Dr STANISŁAW K. PAPIERKOWSKI.

JĘZYK POLSKI WOBEC KORELACJI OŚRODKOWEJ.

I

Dzisiaj, kiedy na terenie gimnazjum ucichły już podniecone nakazami z góry dyskusje na temat korelacji czy aktualizacji, kiedy do kosza powędrowały arkusze korelacyjne, zaścielające niby płachty stoły pokojów nauczycielskich, można o tych sprawach, ważnych i istotnych dla współczesnej dydaktyki, pomówić spokojnie, zoperować je — jakby to określił chirurg — na zimno. Dla nikogo chyba, kto styka się z metodami nauczania w dzisiejszym gimnazjum, nie jest czymś nadzwyczajnym zagadnienie korelacji w nauczaniu. Istotą tej korelacji stanowi — jak wiadomo — nie mniej lub więcej korelatywny plan nauczania, lecz przede wszystkim stopień nasilenia korelacji w zbiorowej inicjatywie i twórczości zespołu nauczycielskiego. Wszelkie próby formalnego rozwiązania tej sprawy zawodzą. Dotychczasowa praktyka przekonała najzagorzalszych formalistów i pedantów, że najlepiej skonstruowany „arkusz korelacyjny” czy buńczucznie dobrany „ośrodek korelacyjny w nauczaniu” pozostaną fikcją, o ile zagadnienia korelacji nie potraktujemy głębiej, wychodząc od jej wnętrza i istoty Eksperyment z tzw. „arkuszem korelacyjnym” nie udał się, bo w zarodku tego eksperymentu tkwił zasadniczy błąd — szablon, mechanizacja, odwalanie papierków, często bezmyślne, jałowa robota, do której właściwie nikt na terenie samej szkoły nie miał przekonania. Powtarzanie w arkuszu korelacyjnym rozkładu materiału, wpisanego już raz w dzienniku klasowym, choć się to rozdrabniało i wyszczególniało na każdą niemal jednostkę lekcyjną, było robotą zgoła bezcelową — wypisywanie w tym arkuszu „wzajemnych życzeń” dało w praktyce możliwość niepoważnych pociągnięć i sporo humoru. Arkusz korelacyjny był co najwyżej sprawdzianem dla czynników wizytujących szkołę, że nauczycielstwo o korelacji pamięta, ale taka korelacja robiona na papierze i wskutek nakazu z góry¹ nie mogła się utrzymać na dłuższą metę i musiała podzielić los tych wszystkich z teorii wysuniętych chwytów dydaktycznych, które okazały się nieżywiwymi.

Kiedy zaś poczęto wyczuwać zbliżający się koniec arkusza korelacyjnego, spróbowano in-

¹ Żadnych zarządzeń ani poleceń o konieczności prowadzenia arkuszy korelacyjnych władze szkolne nie wydawały (przyj. redakcji).

nego eksperymentu — korelacji, którą, od pewnego wybranego ośrodka zainteresowań czy centrum wiążących się tematów z poszczególnych przedmiotów nauczania, skupiającego w sobie lub koło siebie pracę w zakresie przedmiotów nauczania, nazwano korelacją ośrodkową. Wokół wysuniętego zagadnienia usiłowano i usiłuje się ciągle jeszcze zgrupować wszelkie pociągnięcia dydaktyczne. Piękne w teorii założenie okazało się mniej pięknym w praktyce. Wprawdzie na posiedzeniach komisji przedmiotowych podtrzymuje się różnymi sposobami stworzoną koncepcję, podciąga się rozmaite przedmioty pod jeden strychulec, którym jest wybrane na ośrodek korelacyjny zagadnienie, przekazuje się treść tych wysiłków pięknie sporządzonym protokołom, ale w praktyce wygląda ta korelacja ośrodkowa grubo inaczej. Przede wszystkim, jak zwykle tak i tutaj, z pomysłów teoretycznych realizuje się w praktyce tylko pewne ich fragmenty, często najmniej istotne, a po wtóre po pewnym czasie ośrodek korelacyjny przestaje interesować i zaczyna dręczyć zarówno nauczycieli jak i młodzież. Często bowiem tak się zdarza, że w pewnym przedmiocie brakuje po prostu materiału, który by można było wyzyskać dla nawiązania do ośrodka korelacyjnego. Jeśli w takiej sytuacji nauczyciel zrezygnuje z korelacji i przejdzie nad nią do porządku dziennego, to dobrze, ale jeśli ten nauczyciel, respektując uchwały komisji przedmiotowej, zechce tę korelację za wszelką cenę utrzymać (a tak się niestety zdarza dosyć często), zaczyna się dziać źle, bo sztuczność zaczyna wówczas szczerzyć swoje ironiczne zęby. A zresztą, choćby zagadnienie (ośrodek korelacyjny) było najciekawsze, po pewnym czasie przecież się znudzi, a nawet obrzydnie. A wtedy nie pomogą żadne, nawet najbardziej wyszukane i pomysłowe zastrzyki — właściwej, wartościowej i głęboko pojętej korelacji nie będzie; z tej zaś, która się formalnie, z takich czy innych względów, utrzyma, można śmiało zrezygnować.

Nie należy jednak sądzić, że przytoczone tu argumenty mają na celu potępić bezapelacyjnie i arkusz korelacyjny i korelację ośrodkową. Oba bowiem omawiane tu sposoby rozwiązania zagadnienia korelacji, stanowiącej słusznie i koniecznie postulat nowych programów, mają obok wytoczonych przeciw nim zarzutów również i niezaprzeczalne cechy dodatnie, zwłaszcza korelacja ośrodkowa. Ta ostatnia daje przecież możliwość koordynowania pracy w szkole, zmusza do pracy zespołowej wszystkich nauczycieli, przeciwstawia się ciągle jeszcze praktykowanym indywidualnym przekonaniom o hierarchii przedmiotów itp. Rezultaty korelacji ośrodkowej mogą być często piękne i wartościowe — o ile realizatorzy spełnią warunek wysunięty na czoło niniejszych uwag. Nie będzie tu jednak obojętne samo zagadnienie, wysunięte przez zespół nauczycielski jako ośrodek korelacyjny. Zagadnienia mogą być, oczywiście różne, zależnie od środowiska pracy, zawsze jednak powinny być żywe, aktualne a na-

wet palące i gorącą wywołujące reakcję ze strony młodzieży i nauczyciela. Zagadnień tych dostarczy zawsze życie, a przede wszystkim nasza polska rzeczywistość. Z wielu cisnących się zagadnień może najbardziej odpowiednim ośrodkiem korelacyjnym byłby regionalizm, bo przez wybór regionalizmu możemy osiągnąć koordynację pracy w zakresie realizacji dwu wysuniętych przez program nauczania postulatów: korelacji i regionalizmu. Zresztą, regionalizm będzie zawsze najbliższym i najbardziej aktualnym zagadnieniem dla każdego środowiska, zagadnieniem, które nie prędko się znudzi, bo materiału świeżego nigdy nie braknie.

II

Jak przy każdym innym ośrodku, tak i w korelacji ośrodkowej, w której zagadnieniem osiowym jest regionalizm, rolę najdonioślejszą odgrywa przede wszystkim język polski. Przyjrzyjmy się bliżej roli języka polskiego w korelacji ośrodkowej na terenie Lubelszczyzny — spróbujmy zorientować się, jakie możliwości miałby polonista na terenie poszczególnych klas (I — IV nowego ustroju i kl. VII i VIII dawnego ustroju), gdyby ośrodkiem korelacyjnym na terenie jego szkoły był regionalizm lubelski.¹

Klasa pierwsza. Już w klasie pierwszej napotyka polonista poważne trudności, żaden bowiem z podręczników, przeznaczonych na tę klasę, nie dostarcza mu materiału czytankowego z zakresu regionalizmu lubelskiego. Ale sytuacja nie jest bynajmniej rozpacзлиwa: polonista bowiem, mając na uwadze sprawę bardzo ważną — ćwiczeń słownikowo-redakcyjnych, może organizować wycieczki naukowe po mieście i okolicy, może zajrzeć z młodzieżą do miejscowego muzeum, starego kościoła, zwiedzić ważniejsze ośrodki przemysłowe, rolnicze i gospodarcze itd. itd., poczym cały olbrzymi materiał obserwacyjny wyzyska dla ćwiczeń słownikowo-redakcyjnych. W zakresie lektury pewnej pomocy dostarcza poloniście podręcznik Bielaka i Bystronia „Dawniej i dziś” (najlepszy ze wszystkich zatwierdzonych), zawierający fragmenty z dzieł Prusa („Michałko”) i Reymonta („Na Podlasiu” — „Za frontem”). Przy omawianiu tych czytanek nadarza się sposobność pomówienia (bez wdawania się w szczegóły i dokładne daty, za trudne na tym stopniu nauczania) o pobycie Prusa w Nałęczowie (wskazana była by wycieczka do Nałęczowa), o serdecznym stosunku Reymonta do ziemi chełmskiej (uczniowie przeczytają w zakresie lektury uzupełniającej Reymonta „Z ziemi chełmskiej”). Mimochodem wspomni się o kopalni kredy w Chełmie, może potrąci się o sprawę

¹ Autor niniejszych uwag nie rości sobie pretensyj do tego, jakoby podany tu materiał był wyczerpujący, są to raczej ogólne wytyczne, które mogą ułatwić samodzielne dociekania poszczególnych polonistów. Było by rzeczą pożądaną zebranie jak najobfitszego materiału dotyczącego tematu.

unii itp. Z innych czytanek, zawartych w tym podręczniku, warto przeczytać Reya „Co niedźwiedź skórę szacowali”, a przy tym, po kilku słowach o Reyu, zwrócić uwagę na lubelską miejscowość Rejowiec ze stacją węzłową P. K. P. i wielką fabryką cementu. Oto rzucające się w oczy sprawy, proszące się o uwzględnienie już w klasie pierwszej, a rzucające sporo światła na środowisko. Sprawy ogólne, wspólne wszystkim polonistom lubelskim; poloniści w Lublinie, Chełmie czy Zamościu znajdują cały szereg spraw szczegółowych, lokalnych, które wyzyskają w korelacji z regionalizmem lubelskim jako jej ośrodkiem.

Klasa druga. W klasie drugiej nowego ustroju już sam program dostarcza obfitego materiału, który można wyzyskać dla zagadnienia regionalizmu. Już bowiem od najwcześniejszych zabytków piśmiennictwa polskiego, poznawanych przez młodzież w tej klasie, spotyka się młodzież z przejawami twórczości literackiej na ziemi lubelskiej. Wprawdzie program zaznacza, że na tym stopniu nie należy wdawać się w analizę tej twórczości i szczegóły, polonista atoli może poświęcić, bez szkoły dla całokształtu pracy, bacniejszą uwagę tym pisarzom, którzy związani są z Lubelszczyzną. I tak Biernat z Lublina powinien stać się dla młodzieży postacią bardzo bliską; w tym celu nauczyciel musi uprzystępnić uczniom wszystkie możliwe źródła, zawierające wiadomości o Biernacie. Dobrze będzie polecić jednemu z uczniów (albo grupie uczniów) zebranie i zreferowanie wiadomości o Biernacie. Taki referat wskazany jest odnośnie każdego pisarza związanego w jakiś sposób z Lubelszczyzną; referat powinien podkreślić przede wszystkim związku pisarza z ziemią lubelską.

Przy omawianiu ruchu reformacyjnego w XVI wieku nie zapomni polonista o podkreśleniu roli, jaką w tym ruchu odegrało miasto Lublin, które obok Pińczowa, Rakowa, Wilna i Brześcia stało się w wieku XVI nowym ogniskiem życia umysłowego w Polsce. A potem, przy lekturze utworów Reya poświęćmy bacniejszą niż w klasie I uwagę Rejowcowi i związkowi Reya z Lubelszczyzną. Nie zapomniemy również o Klonowiczu — burmistrzu miasta Lublina i nauczycielu Akademii zamojskiej; przy lekturze utworów Kochanowskiego zwrócimy uwagę uczniów na nagłą śmierć poety w Lublinie i pomnik Kochanowskiego przed Trybunałem lubelskim. Oprócz Reya, Klonowicza i Kochanowskiego, związanych z Lubelszczyzną, zwrócimy uwagę młodzieży na związek z ziemią lubelską sielankopisarza Szymonowicza, rektora Akademii zamojskiej i dzierżawcy wiosek Zamojskiego, a już bardzo baczną uwagę poświęcić trzeba będzie — przy czytaniu pisarzy XVII wieku — arianizmowi, który na ziemiach lubelskich tak gościnne znalazł przyjęcie (Wojciechów — wieża mariańska). A wreszcie, ileż materiału regionalnego dostarczą nam wydarzenia rozgrywające się w „Potopie” Sienkiewicza (lektura uzupełniająca) na Podlasiu.

Pamiętać tylko musimy, że na tym stopniu nauczania nie wolno nam wdawać się w szczegółową analizę dzieła, bo na to będzie czas w klasie czwartej — w klasie drugiej będą to raczej przygodne wzmianki, które młodzież napewno zaciekawia i w pamięci jej utkwia.

Po za lekturą nie zaniechamy, oczywiście, dalszego poznawania środowiska, wykorzystując zebrany przez młodzież materiał słownikowy do ćwiczeń redakcyjnych. Wskazane przez program ćwiczenia w opisywaniu mogą na tym wydatnie skorzystać.

Popelnilibyśmy jednak wielki błąd, gdybyśmy już w tej klasie (jakkolwiek będziemy mieli ku temu sposobność właściwą w klasie czwartej przy rozpatrywaniu zagadnień gwarowych) przeoczyli sprawę dla regionalizmu lubelskiego zasadniczą. Mam tu na myśli wykorzystanie zawartych w podręczniku Balickiego i Maykowskiego „Mówią wieki część II” czytanek Dygańskiego z cyklu „Rok słowiański”. Przy omawianiu bowiem tych czytanek polonista ma obowiązek zwrócić baczną uwagę uczniów na lubelskie obrzędy ludowe, ze słowiańskimi bardzo silnie związane. Po za obrzędami takimi jak: gody, dożynki i gaik uczniowie gimnazjów lubelskich winni poznać „Wesele lubelskie” i „Kapałę lubelską” — materiału i to niezmiernie bogatego dostarczą opracowania widowiskowe tych obrzędów W. Batki. Widowiska „Wesele lubelskie” i „Kapała lubelska”, zwłaszcza pierwsze organizuje od r. 1935 Lubelski Związek Teatrów i Chórów Ludowych, o którego roli i zadaniach należy uczniów dokładnie poinformować. (Wskazana wycieczka do szatni L. Z. T. Ch. L. w Lublinie, ul. Narutowicza 4).

Klasa trzecia. Dla klasy trzeciej przewiduje program w zakresie lektury „Wybrane utwory poetyckie i prozaiczne najwybitniejszych pisarzy polskich okresu stanisławowskiego i romantycznego” Zacniemy od Krasickiego, powierzając jednemu z uczniów referat (a może zrobi to sam nauczyciel w formie łatwego i barwnego wykładu) o Krasickim — prezesie Trybunału Lubelskiego, z uwzględnieniem reminiscencji poety w „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadkach”. Zwiąże się z tym doskonale zamieszczona w Balickiego i Maykowskiego części III „Legenda Trybunalska” H. Rzewuskiego. A potem Puławy, drugie obok Warszawy ognisko polskiego życia literackiego w XVIII-ym wieku. (W podręczniku czytanki: „Listy ze stolicy” Marii z ks. Czartoryskich ks. Wirtemberskiej i „Odwiedziny w Puławach” Saby Grzegorzeckiej) i związana z nimi i rodem Czartoryskich działalność Książna, którego „twórczość jest jakby odbiciem życia w Puławach”, — Staszica i Koźmiana („Pamiętniki”), Adama Jerzego Czartoryskiego i Woronicza („Świątynia Sybilli”). Uzupełnieniem koniecznym lekcji poświęconych Puławom będzie wycieczka do Puław. Mówiąc o Staszicu (w podręczniku czytanka „Rolnictwo”), polonista zapozna młodzież przede wszystkim z działal-

nością Staszica, której znakiem widowym do dnia dzisiejszego jest Fundacja im. Staszica w Hrubieszowie, województwie lubelskim. Po zwiedzeniu zaś Puław nie od rzeczy będzie przeczytać w klasie W. Gomulickiego „Na dworze Książęcym” (w podr. „Mówią wieki cz. III”) z ilustracją przedstawiającą pałac radziwiłłowski w Białej Podlaskiej (na północy Lubelszczyzny), w którym mieszczą się obecnie wszystkie urzędy państwowe powiatu bialskiego. Z innych czytanek należy uwzględnić Żeromskiego „Pod nowym panem”, „Soit”, i „Powstaniec” oraz Prusa „W oczekiwaniu na Napoleona”, aby móc zwrócić uwagę na związek obu pisarzy z Nałęczowem, gdzie mieszkali i tworzyli (dokładniej omówimy tę sprawę w klasie IV).

Ogółem biorąc, w programie klasy trzeciej znajdzie polonista przebogaty materiał, który umiejętnie wykorzystany rzuci spory snop światła na udział ziemi lubelskiej w rozwoju kultury ogólnopolskiej, wskutek czego i ziemia lubelska i związani z nią twórcy i działacze staną się młodzieży lubelskiej bliżsi, a co za tym idzie i drożsi. Niezależnie jednak od tych spraw związanych ściśle z programem nauczania języka polskiego w klasie trzeciej nie zaniedba polonista pogłębienia u swoich uczniów wiadomości z zakresu folkloru lubelskiego, z którym zetknęli się już w klasie poprzedniej; czas i sposobność do tego przy dobrej woli nauczyciela zawsze się znajdują.

Klasa czwarta. Okres pozytywizmu i czasy najnowsze pozwalają na coraz głębsze ujmowanie problemu regionalizmu w nauczaniu języka polskiego w tej klasie. Tu bowiem należy możliwie najdokładniej omówić związki z ziemią lubelską trzech wielkich prozaików polskich: Prusa, Reymonta i Żeromskiego, tu również miejsce na poznanie związków Sienkiewicza z Lubelszczyzną. Dzieła tych pisarzy, oraz zawarte w części IV podręcznika „Mówią wieki” czytanki stanowią nieprzebrane źródło tych faktów i wiadomości, których omawiany problem wymaga. Pobyt Prusa i Żeromskiego w Nałęczowie, dzieje opiewanej przez Reymonta ziemi chełmskiej i Podlasie z Wołą Okrzejską jako miejscem rodzinnym Sienkiewicza, to problemy wymagające gruntownej analizy. Z materiału zawartego w podręczniku wystarczy wymienić następujące czytanki: Chojnowskiego „Wspomnienie o Bolesławie Prusie”; Sienkiewicza „Niech żyje kolonizacja” — „Janko muzykant” — „Bartek zwycięzca” — „Wspomnienie” — „Kmicic wysadza kolubrynę” („Potop” w całości) — „Przemówienie na własnym jubileuszu”; Grzymały Siedleckiego „Golfstrom polski”; Żeromskiego „Leśna mogiła” — „Na lekcji języka polskiego” — „Do swego Boga” — „List do przyjaciela” — „Na broń” — „Przyszłość Polski” — „Z niedawnej przeszłości” — „Port w Gdyni” — „Szklane domy” — „Wezwanie”; Prusa „Ze szkiców i obrazków” — „Milknące głosy” — „Żywy telegraf” — „Cienie”; Reymonta „Żniwa

w Lipcach” — „Orka”. Z innych czytanek na większą uwagę zasługuje „Łaciarz” Junoszy Szaniawskiego, spoczywającego na cmentarzu w Lublinie.

Drugą grupę utworów i czytanek, ilustrujących udział ziemi lubelskiej w dziejach kultury polskiej i walk o niepodległość państwa polskiego stanowią pozycje ostatnich czasów. W związku z czytankami (oraz lekturą uzupełniającą przeznaczoną dla tej klasy) takimi jak: A. Struga „Odnaka za wierną służbę”; L. Modzelewskiej „Kobieta w legionach”; W. Orkana „Drogą czwartaków”, oraz szeregiem innych utworów, poświęconych walkom o niepodległość Polski, polonista (w porozumieniu z historykiem) naświetli możliwie jak najdokładniej udział Lubelszczyzny w walkach o niepodległość (Kraśnik—Jastków—Urzędów itd.), podkreślając fakt pobytu w Lublinie i na ziemi lubelskiej legionów i Marszałka Piłsudskiego. Materiału szukać należy w prasie codziennej, czasopiśmie i publikacjach okolicznościowych, a wreszcie u żywych świadków, których i młodzież i nauczyciel znajdą wśród własnych rodzin i znajomych.

Pamiętać winien polonista, że w klasie czwartej zainteresowanie się młodzieży problemem roli własnego jej środowiska w dziejach walk o niepodległość Polski będzie bardzo wielkie — problem regionalizmu w tej klasie wystąpi najwydatniej. Nie wolno go spłycić i pobieżnie potraktować, ale przeciwnie należy mu poświęcić bardzo wiele rzetelnej uwagi i solidnego pracowania.

Po za lekturą sporo możliwości znajdzie polonista w zakresie nauki o języku, ponieważ dla tej klasy przeznacza program zagadnienia gwarowe. Wdzięczne to pole do omówienia całego szeregu właściwości gwarowych Lubelszczyzny, których znajdzie się sporo, a które wysunie sama młodzież pochodząca ze wsi. Syntezę tych właściwości znajdzie nauczyciel w pracy W. Kuraszkiwicza o gwarach lubelskich [Monografia statystyczno-gospodarcza Województwa Lubelskiego]. Przy omawianiu lubelskich właściwości gwarowych dobrze będzie wprowadzić kilka lubelskich piosenek ludowych, bądź to znanych młodzieży, bądź też wziętych z „Wesela lubelskiego” czy „Kapały lubelskiej” (w porozumieniu z nauczycielem śpiewu).

III.

Pokazanie pewnych możliwości wykorzystania właściwości regionalnych w korelacji ośrodkowej na terenie gimnazjów lubelskich nowego ustroju nie wyczerpuje wysuniętego problemu: na terenie bowiem tych gimnazjów istnieją jeszcze dwie ostatnie klasy dawnego ustroju, klasy siódma i ósma, których w całości nauczania pominać nie podobna. Wprawdzie możnaby regionalizm jako ośrodek korelacyjny wysunąć wyłączenie dla klas nowego ustroju, ale nie bez pożytku będzie objąć tym problemem i obie ostatnie klasy dawnego gimnazjum.

W klasie siódmej rola języka polskiego wobec korelacji ośrodkowej z regionalizmem lubelskim jako ośrodkiem korelacyjnym jest bardzo ograniczona. Albowiem, po za materiałem folklorystycznym, który i w tej klasie winien być w szerokiej mierze uwzględniony, o regionalizmie lubelskim mówić możemy tylko przy lekturze (uzupełniającej) Żeromskiego („Ludzie bezdomni”) i Reymonta („Chłopi”). Obu jednak pisarzom a zwłaszcza ich związkom z ziemią lubelską winniśmy poświęcić dokładne omówienie. (Zrobią to uczniowie w specjalnych referatach albo nauczyciel w odpowiednio ujętym wykładzie. Wyieczka do Nałęczowa i Chełma ożywi omawiane zagadnienie).

W klasie ósmej możliwości realizacji naszego problemu mamy znacznie więcej. Z ziemią lubelską, związani są bardzo mocno i Świętochowski i Prus (Lublin i Nałęczów) i Weyssenhoff (Samokłeski); wyłącznie z ziemią lubelską związana jest działalność literacka grupy współczesnych poetów lubelskich (Arnsztajnowa, Jaworski, Czechowicz, Madej i Łobodowski), którzy w literaturze odrodzonej Polski nie poślednią odgrywają rolę (zwłaszcza Łobodowski przez swoją działalność indywidualną i Jaworski przez wychowywanie całej szkoły poetyckiej, skupiającej się przy chełmskiej „Kamenie”). Po za literaturą, tak bliska młodzieży, wśród której istnieją wszystkie żywe grupki biorących czynny udział w życiu literackim, wdzięcznym polem dla polonisty są dzieje teatru lubelskiego, który w rozwoju kultury środowiska lubelskiego poważną i ciekawą odegrał rolę. W porozumieniu zaś ścisłym z historikiem nie zapomni polonista o naświetleniu od strony literackiej, emocjonalnej udziału Lubelszczyzny w walkach o niepodległość państwową (wskazane zwiedzenie przez uczniów tych miejscowości ziemi lubelskiej, które stały się polem nieśmiertelnej sławy legionów Piłsudskiego).

Oto, jakie są możliwości języka polskiego w zakresie korelacji ośrodkowej, możliwości na tym większą zasługujące uwagę, że realne i na terenie jednego z gimnazjów lubelskich stwierdzone praktycznie.¹ Że realizacja i wyzyskanie tych możliwości (każdy polonista znajdzie ich u siebie o wiele więcej) wymaga od polonisty sporego wysiłku to inna sprawa i nie istotna — ale wysiłek ten w zupełności usprawiedliwiają i wynagradzają pozytywne wyniki, jakie się w tej trudnej pracy osiąga.

¹ Regionalizm lubelski był ośrodkiem korelacyjnym na terenie Państw. Gimnazjum im. Zamojskiego w Lublinie, w którym pracował autor tych uwag. Uwagi dotyczące klas III i IV nowego ustroju są przesłankami teoretycznymi, w praktyce przez autora nie wypróbowanymi.

SKRZYNIKA PORAD ADMINISTRACYJNYCH.

P. Kom.

1. Zapytuje Pan, jak należy rozumieć ust. 6 § 85 statutu publicznych szkół powszechnych, według którego kierownik szkoły ma obowiązek wspólnie z nauczycielem zbadać dokładnie tych uczniów, którym grozi niezyskanie promocji. W szczególności chodzi Panu o to, czy głos ma być decydujący w wypadku, gdy opinie nauczyciela i kierownika co do ustalenia oceny i promowania danego ucznia są rozbieżne.

Otóż ust. 6 § 85 statutu publicznych szkół powszechnych rozumieć należy dosłownie, natomiast pewne trudności powstać mogą przy ustalaniu wyników badania uczniów, o których mowa w przytoczonym paragrafie statutu.

Zdaniem Redakcji należałoby przy ustalaniu tych wyników dążyć usilnie do uzgodnienia opinii właściwego nauczyciela z opinią kierownika szkoły dla powzięcia uzgodnionej decyzji o promowaniu lub niepromowaniu ucznia. Jeśli według uzgodnionej opinii nauczyciela i kierownika uczeń ma uzyskać promocję, należy mu w konsekwencji albo dać stopień dostateczny z danego przedmiotu albo, jeśli to możliwe w danym wypadku, przeprowadzić jego promocję pomimo niedostatecznego stopnia z jednego przedmiotu.

Na podstawie § 10 p. 13 regulaminu Rad Pedagogicznych o promowaniu poszczególnych uczniów do klas następnych decyduje Rada Pedagogiczna (w szkołach II i III stopnia) w ramach obowiązujących przepisów na wnioski nauczyciela oddziałowego. W wypadku uzgodnienia opinii właściwego nauczyciela z opinią kierownika szkoły na podstawie wspólnego badania ucznia decyzja Rady Pedagogicznej w sprawie jego promocji jest łatwa do ustalenia. O ile jednakże opinia nauczyciela i kierownika pomimo wspólnego badania ucznia byłaby rozbieżna — co powinno oczywiście należeć do wyjątków — Rada Pedagogiczna poweźmie decyzję o promowaniu ucznia po wysłuchaniu tych rozbieżnych opinii, przy czym zdanie kierownika szkoły powinno być zdaniem Redakcji poważnie brane w rachubę. Gdyby formalnie powziętą uchwałę Rady Pedagogicznej w sprawie promocji danego ucznia kierownik uznał za przeciwną dobru szkoły lub niezgodną z przepisami, ma prawo zawieszenia tej uchwały na podstawie ust. 4 § 31 statutu szkół powszechnych.

Z brzmienia ust. 2 § 22 rzeczonego statutu zdaje się wynikać, że w szkołach I stopnia o 2 nauczycielach głos decydujący w sprawach oceny i promowania uczniów w razie wątpliwości i rozbieżności opinii należy do kierownika, który jest głównym wychowawcą uczniów. Jednakże dotychczas brak przepisów, normujących ściśle sprawę udzielania promocji uczniom w tych szkołach w razie rozbieżności opinii nauczyciela i kierownika po wspólnym zbadaniu ucznia.

W wyjątkowych wypadkach niemożności uzgodnienia opinii nauczyciela i kierownika o postępach danego ucznia i jego promocji wskazanym byłoby zdaniem Redakcji przedłożyć sprawę do rozstrzygnięcia Inspektorowi Szkolnemu odkładając wydanie uczniowi świadectwa aż do czasu otrzymania jego decyzji w tej sprawie.

2. Kuratorium nie wydało zarządzenia, w myśl którego nauczyciel szkoły średniej, pozostający tylko formalnie na etacie szkoły średniej, a faktycznie spełniający obowiązki nauczycielskie w pełnym wymiarze godzin w szkole powszechnej, miałby być zwolniony od dyżurów, wychowawstwa, pracy w organizacjach szkolnych, udziału w posiedzeniach Rady Pedagogicznej szkoły powszechnej itp. Nauczyciel taki jest zdaniem Redakcji obowiązany do wykonywania wymienionych czynności na równi z innymi nauczycielami szkoły powszechnej.

Co do nauczycieli szkoły średniej, przydzielonych tylko w pewnej części swego wymiaru godzin do szkoły powszechnej, to zdaniem Redakcji byłoby rzeczą wskazaną, aby kierownik szkoły powszechnej porozumiewał się z dyrektorem szkoły średniej i powierzał nauczycielowi przydzielonemu tylko takie czynności dodatkowe i w takim wymiarze w stosunku do ilości jego godzin lekcyjnych w szkole powszechnej, które mógłby spełniać bez kolizji z zajęciami swymi w szkole średniej.

Kier. szkoły powszechnej.

Sprawę uczęszczania do szkół powszechnych dzieci wyznania mojżeszowego w soboty i święta regulują następujące przepisy: a) okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 14 czerwca 1918 r. nr 5056 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1918 r. nr 7, poz. 19) w sprawie dni świątecznych dzieci wyznania mojżeszowego i b) rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dn. 22 lutego 1923 r. l. 3130/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1923 r. nr 4, poz. 27) w sprawie nauki w szkołach powszechnych, do których uczęszcza młodzież wyznania mojżeszowego.

W myśl p. 5 i 6 drugiego z przytoczonych wyżej przepisów przestrzegać należy następujących zasad:

a) Jeżeli w danej miejscowości istnieje szkoła publiczna, przeznaczona dla dzieci wyznania mojżeszowego, to w publicznych szkołach powszechnych, przeznaczonych dla dzieci wszystkich wyznań, są obowiązane dzieci wyznania mojżeszowego do uczęszczania do szkoły także w soboty, nie mogą być jednak zmuszane w sobotę do pisania, rysowania i robót ręcznych.

b) Jeżeli w danej miejscowości istnieje tylko szkoła dla dzieci wszystkich wyznań, to celem umożliwienia dziecku wyznania mojżeszowego uczestniczenia w nabożeństwie sobotnim winien kierownik szkoły zwolnić je na indywidualne żądanie rodziców od nauki szkolnej w soboty.

Frekwencja dzieci w szkole i jej odnotowywanie winny odpowiadać faktycznemu stanowi, wytworzonemu przez stosowanie powyższych przepisów, przy czym dni nauki, opuszczonych przez uczniów, którzy zostali zwolnieni na zasadzie tych przepisów, nie trzeba uwzględniać przy ustalaniu frekwencji działań szkolnej.

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA K. O. Ś. L.

otwarta: wtorki, środy, czwartki i soboty
od godz. 4—6.

w poniedziałki i piątki
od godz. 10—12 rano.

CZYTELNIA — od 4—8.

KRONIKA.

MŁODZIEŻ SZKOLNA W L. O. P. P.

II.

Szybownictwo.

Szybownictwo stanowiło do niedawna na naszym (i nie tylko na naszym) terenie — jeżeli chodzi o młodzież szkolną — zagadnienie czysto teoretyczne. Mówiło się cobyś od dawna już o potrzebie zorganizowania kursów pilotażu szybowcowego dla młodzieży w uznaniu i docenianiu doniosłości tej sprawy — lecz długo nie udawało się ruszyć jej z martwego punktu.

Od niedawna ta beznadziejna, zdawałoby się sytuacja, uległa zasadniczej zmianie.

Już na wiosnę roku 1935 Zarząd Okręgowy L. O. P. P. wysłał do szkoły szybowcowej w Pińczowie na kurs pilotażu szybowcowego swego ówczesnego okręgowego instruktora modelarstwa lotniczego — i następnie powierzył mu sprawę wszczęcia wstępnych prac przygotowawczych w zakresie projektowanej akcji pilotów szybowcowych.

W rezultacie na wynalezionym pod Lublinem koło miejscowości Sławinek prowizorycznym terenie zorganizowano w miesiącu maju i czerwcu pierwszy kurs pilotów szybowcowych, który m. in. ukończyło trzech uczniów: 2 z gimnazjum im. Zamojskiego i 1 z państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Lublinie, zdobywając dyplomy pilotów szybowcowych kat. A.

Dalszy etap prac przygotowawczych w zakresie szybownictwa wiąże się z początkiem roku 1936.

W tym to czasie Zarząd Okręgowy L. O. P. P. w Lublinie zaangażował nowego instruktora szybownictwa i powierzył mu wyłącznie prace w tym zakresie na terenie okręgu, powiększając równocześnie poważnie tabor sportowy szybowniczy (nowe szybowce typu „Wrona”, hangar na 7 szybowców wraz z warsztatem i narzędziami, dwa domki przenośne administracyjne na szybowisku i różne narzędzia startowe, jak liny startowe, anemotachometr, wózek startowy itp.).

Skości zostały wynalezione w Trześniowie pod Lublinem tereny, które wydzierżawiono, przystępując do urządzenia na nich podmiejskiego szybowiska. Szybowisko to zostało już zarejestrowane i urządzone, jako pierwszy na terenie województwa ośrodek szkolenia pilotów szybowcowych w zakresie kat. A. i B. Jako takie zostało ono już w tym celu wykorzystane w lecie roku 1936, ponieważ tutaj właśnie został wówczas przeprowadzony kurs pilotażu szybowcowego. Należy nadmienić, że kurs ten ukończyło 8 uczniów, a mianowicie: 1 z gimnazjum ks. ks. Salezjanów w Sokołowie Podlaskim, 3 z gimnazjum im. Zamojskiego w Lublinie, 1 z gimnazjum im. Staszica w Hrubieszowie, 2 z gimnazjum im. Staszica w Lublinie, 1 z gimnazjum im. Zamojskiego w Zamościu, zdobywając dyplomy pilotów szybowcowych kat. A.

Oczywiście wszystko to, co zostało zrobione dotychczas przez LOPP dla rozwoju na naszym terenie sportu szybowcowego może być traktowane jedynie, jako wstęp do realizacji szerszego programu prac w tej dziedzinie.

Program ten został już opracowany i przewiduje:

1) utworzenie na szybowisku w Trześniowie pod Lublinem centralnego wojewódzkiego ośrodka szkolenia i treningów pilotów szybowcowych do kat. A. i B.,

2) wyszukanie prowizorycznych szybowisk w pobliżu głównych miast powiatowych na terenie województwa, zarejestrowanie ich i zorganizowanie na tych terenach lotów treningowych dla pilotów szybowcowych,

3) urządzenie prawdopodobnie w Kazimierzu nad Wisłą wojewódzkiej szkoły dla szkolenia pilotów kat. C. na wzór szkół szybowcowych w Polichno, Ustianowej, Bezmiechowej,

4) powiększenie taboru sportowego pilotażu szybowcowego,

5) wyszkolenie możliwie największej liczby pilotów szybowcowych i zorganizowanie ich w Wojewódzkim Lubelskim Kole Sportu Szybowcowego i w jego powiatowych sekcjach przy L. O. P. P.

Powyższe postulaty składają się na program Ligi w zakresie szybownictwa na najbliższe lata.

Realizacja tego programu stanowi, jak z tego widać, ukonkretnienia na naszym terenie potężnego hasła, rzuconego w społeczeństwo przez Władze Naczelne L.O.P.P.-u, a sformułowanego w słowach: „Uczmy się latać”.

Realizacja tego programu — to praca, która w konsekwencji może przyczynić się poważnie do powiększenia kadr naszych wojskowych i cywilnych pilotów szybowcowych, a w rezultacie, jak należy przypuszczać — naszych lotników.

Nie można przeto wątpić, że te doniosłe z punktu widzenia obywatelskiego i państwowego wysiłki władz okręgowych L. O. P. P.-u znajdują należyte zrozumienie wśród nauczycielstwa, że znajdują tam należyte poparcie — i że poparcie to wyraża się w licznych zgłoszeniach młodzieży szkolnej na kursy pilotażu szybowcowego, co oby stało się faktem.

Tadeusz Moniewski
przewodniczący
Zarządu Okręgu Lubelskiego L.O.P.P.

SPRAWOZDANIE Z WYCIECZKI KL. VIII GIMNAZJUM IM. UNII LUBELSKIEJ W LUBLINIE DO WARSZAWY I ŁODZI.

Termin wycieczki i czas trwania 2, 3, 4, 5 października 1936 r.; wyjazd 2.X o godzinie 6 rano, przyjazd 6.X o godz. 7 rano.

Trasa wycieczki, ilość osób, kierownictwo, cel wycieczki. Warszawa—Łódź—Warszawa. Uczniowie klasy VIII—30, kierownictwo—dr J. Pliszczyńska. Celem wycieczki było zapoznanie się z zagadnieniem stylu w architekturze i w ogóle sztuce: co rozumiemy przez pojęcie stylu, jakie stawiamy wymagania pod tym względem; ilustracje stylów różnych epok; czy współczesność już tworzy pewien styl.

Geneza i przygotowanie wycieczki. Myśl wycieczki powstała w związku z lekturą Horacego „De arte poetica”, gdzie we wstępie autor podaje ogólne zasady estetyczne, dotychczas wysoce aktualne. Wycieczkę przygotowano przez a) odczyt o Pompei i rokoko (wpływy klasyczne na epokę Stanisława Augusta), b) przejrzenie przez klasę dużej ilości numerów „Wnętrza”, „Mebl-stylu”, „Arkad”.

Przebieg wycieczki. Centrum wycieczki to zwiedzanie Warszawy, zwiedzanie Łodzi—tylko fragmentem, związanym raczej z wystawą metalową. Warszawę zwiedzano według jej narastania historycznego: I. Stare Miasto,

Nowe Miasto, Sakramentki, Kościół N. P. Marii na Rybakach. II. Warszawa Zygmuntońska (XVII w.): Kolumna Zygmunta i kościoły na Krakowskim Przedmieściu do Skrzyskiego. III. Wilanów. IV. Warszawa Saska: plac Saski i pałac Brühla (dziś M. S. Z.). V. Warszawa Stanisławowska: Zamek — Łazienki — Belweder. VI. klasycystyczna; wiek XIX: (Zachęta, zbór ewang.-augsburski, Teatr Wielki, ulica Fredry itd. — zewnątrz). VII. Warszawa współczesna: M. S. Z. — wewnątrz; port lotniczy na Okęciu, dzielnica mokotowska; zakłady Szczerbińskiego i Ładu.

Główne momenty: Zainteresowanie skupiłam koło dwu momentów: styl Stanisława Augusta: współczesność.

Ogólna charakt. wycieczki. To wszystko dało poczucie pewnego kontrastu, ale jednocześnie i zrozumienia, że istotne walory estetyczne różnych stylów nie zależą od naśladowania tylko tych czy innych motywów dekoracyjnych, ale od postawienia pewnej zasady estetycznej konstrukcyjnej, która może być taka sama w różnych nawet epokach np. surowość, prostota, jednolitość wczesno grecka a współczesne wymagania nie różnią się swym duchem, lecz środkami i argumentyką.

Dwukrotna bytność w teatrze na „Fryderyku Wielkim” i „Klubie Pickwicka” nasunęła również refleksje na temat stylowości epok i tzw. ducha czasu. Sentyment lubelski kazał nam nie pominąć pięknej biblioteki i muzeum rodziny Zamojskich.

J. Pliszczyńska.

KOMUNIKATY.

WYBÓR KSIĄŻEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
Poradnia Bib. Zw. Bib. Pol. W-wa. 1936. s. 63. Cena 1.60 zł

Dokliwy brak, jaki odczuwa nauczycielstwo w zakresie wydawnictw orientujących w sposób rzeczowy i kompetentny w nowszej literaturze dziecięcej wypełnił katalog informacyjny Poradni Bib. Zw. Bib. Pol. pt. *Wybór książek dla dzieci i młodzieży*.

Prócz przedruku tytułów 461 książek, recenzowanych w I tomie — zawiera on omówienia 185 książek, zamieszczonych w II tomie „Książki w Bibliotece”.

Ocena oparta na opiniach Komisji Oceny książki przy M. W. R. i O. P. oraz komisji bibliotekarek, prowadzących biblioteki dziecięce w Warszawie uwzględnia nie tylko kryteria literackie i wychowawcze lecz zwraca również uwagę na stopień trudności książki, różniczkując go na 5 grup w granicach wieku od 7—15 lat.

Katalog zaopatrzony w aktualne ceny i skorowidze tematowo - zagadnieniowe stanowi poważną pomoc dla bibliotek szkolnych i publicznych. *e. m.*

Zarząd S. A. Książnica Atlas T. N. S. W. we Lwowie (ul. Czarnieckiego 12) przyznał na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów i wypłacił w dn. 11 listopada 1935 r. niezamierzonym uczniom (uczniom) szkół średnich ogólnokształcących i handlowych na terenie Rzpltej 25 stypendiów po zł 100.

Kandydatów na stypendia w liczbie 315 zgłosiły Dyrekcje szkół, a przyznanie stypendiów nastąpiło drogą losowania na posiedzeniu Rady Nadzorczej Spółki „Książnica-Atlas” w dniu 23 października 1936 r.

✓ KSIĄŻKI
OSTATNIO NABYTE DO CENTRALNEJ
BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ.

Przyroda, fizyka i chemia.

Beebe W. 923 metry w głąb oceanu. W-wa (Bibl. Wiedzy t. 20)	8768
Beebe W. Kraina wód. W-wa (Bibl. Wiedzy t. 23)	8769
Białobrzeski C. Nauka ścisła o przyrodzie na tle ogólnych wartości kultury. 1936 Kraków	8716
Brehm Życie zwierząt. W-wa Trzaska, Everst i Michalski t. 2	8757
Burdecki F. Polskie niebo. 1936 W-wa	8659
Dembowski J. Darwin. 1936 W-wa	8656
Freytag L. M. U źródła wiedzy i życia. 1936 W-wa	8408
Hawks E. Dziwy powietrza i wody. W-wa	8633
Majewski St. Materializm wobec nauki (Z tajemnic bytu). 1936 W-wa	8471
Motyka J. Panycz T. Rośliny lecznicze i przemysłowe w Polsce. Lwów	8456
Niezabitowski E. Ze spostrzeżeń nad pajakiem krzyżakiem. 1936 Poznań	8516
Nitsch R. Bakteriologia. 1936 W-wa	9607
Pearlman I. Rakietą na księżyc. W-wa	8708
Rzóska J. Badania nad ekologią i rozmieszczeniem fauny brzeżnej dwu jezior polskich (jezioro Kierskie i jezioro Wigierskie) 1935 Poznań	8504
Saryusz-Stokowska M. Coraz prędzej. 1936 W-wa	8258
Żuliński T. Repetytorium z anatomii patologicznej zwierząt domowych. 1935 Lwów	8432

Geografia, etnografia.

Baudouin de Courtenay J. Dwie kultury i dwie nauki. 1936 W-wa	8484
Dąbkowski P. Szlachta zaściankowa w Korczyniu i Kruszelnicy nad Stryjem. 1936 Lwów	8643
Dworakowski St. Zwyczaje ludowe na Podlasiu Nadnarwiańskim. 1936 Białystok	8556
Halicki B. Materiały do znajomości budowy podłoża Polski Pn — Wsch. 1935 Kraków	8602
Katalog przezroczy-geografia powszechna. 1935/36 W-wa	8558
Kowalski T. Na szlakach Islamu — szkice z historii kultury ludów muzułmańskich. 1935 Kraków	8502
Michalski I. Przyczynek do antropologii południowo-wschodniej Małopolski. 1935 W-wa	8533
Nowak M. Gospodarstwo górskie w Szwajcarii. 1935 Kraków	8552
Paszewski A. Poznański. Materiały do historii lasów Puszczy Białowieskiej. 1936 Poznań	8526
Pruszyński K. Palestyna po raz trzeci. 1936 W-wa	8657
Przykowski T. Warszawa (album). 1936 Varsovie	8501
Szancer H. W kraju najmłodszego władcy w Europie (notatki z podróży po Jugosławii). 1935 W.	8494
Żabko-Potopowicz A. Jugosławia. 1936 W-wa	8544
Żurek J. Pradzieje ziemi wieluńskiej. 1936 Wieluń	8540

Filozofia i religia.

Maritain J. Sztuka i mądrość. Poznań	8690
Pastuszka J. Filozofia religii. 1936 W-wa	8671
Rademacher A. Religia a życie. Poznań	8691

Rops D. Świat bez duszy. Poznań	8689
Rubczyński W. Etyka 1936 Lublin	8455
Sawicki Fr. Filozofia życia. 1936 Poznań	8697
Węglewicz M. Dydaktyka religii. 1936 W-wa	8427
Wortman J. Sofizm na usługach absurdu. 1934 W-wa	8631

Nauki stosowane.

Baczewski J. Nowoczesne sposoby suszenia surowca roślinnego. 1936 W-wa	8505
Chojnacki Stanisław. 1936 Poznań	8715
Gliwicz H. Przemysł i handel polski a wielka wojna 1936 W-wa	8507
Jęczalik M. Nauka kroju ubiorów damskich i dzieciennych. 1936 Płock	8605
Klonow Wł. Z badań nad znaczeniem hodowli w ekonomice gospodarstw włościańskich. 1936 W-wa	8489
Koźlakowski Z. Sprzedawca i technika jego pracy. 1935 W-wa	8674
Konieczny M. Reklama. 1936 Poznań	8545
Ludkiewicz Z. Uwagi ogólne o nauce o społecznym gospodarstwie agrarnym. 1936 W-wa	8618
Martin W. Racjonalne życie pociowe. 1936 W-wa	8688
M-r R-n. Księgowość i księgi handlowe a podatki 1935 Kalisz	8722
M-r R-n. Ustawodawstwo rachunkowości i ksiąg handlowych. 1935 Kalisz	8723
Niklewski B. Wiosenne nawożenie fosforem. 1936 W-wa	8554
Piątkowski A. Żywnienie krów mlecznych. 1936 W-wa	8559
Rościszewski M. Pisarz i doradca. 1936 W-wa	8664
Szuman J. Sztuczny wylęg i wychów drobiu. 1936 W-wa	8696
Wiewiórski St. Technologia chemiczna w zakresie perfumerii i kosmetyki. 1936 W-wa	8424
Witkiewicz A. Uprawa roli. 1936 Lwów	8615
Zarys uprawy torfowisk niskich. 1935 W-wa	8673

✓ BIBLIOGRAFIA DOTYCZĄCA
NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO.

BIBLIOGRAFIA DZIEŁ I CZASOPISM, ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W CENTR. BIBLIOTECE PED. K. O. S. L.

Nauczanie języka pol. w poszczególnych oddziałach.

ODDZIAŁ I.

artykuły czasopism:

Gnoińska H. Pierwsze lekcje z najmłodszymi. Praca Szkolna 1927 s. 200	2286
Guńka K. Nauczanie łączne. Materiał naukowy klasy pierwszej za wrzesień—grudzień. Miesięcznik Ped. 1932. s. 268, 297, 331	272
Kamosiński. Praca w miesiącu lutym w klasie I-jej. Praca Szkolna 1933/34 s. 128	2286
Kuchta J. Jak uczyć języka polskiego w I klasie szkoły powsz. Miesięcznik Ped. 1934 s. 85	272

Kulański F. Roczny rozkład pracy w od. I. Przyjacieli Szkoły. 1934 s. 423	1961
Litwin A. Nauczanie języka polskiego w kl. I szk. powsz. na podstawie nowego programu. Polonista 1934 s. 15, 87	3845
Nowicki W. Nauka języka polskiego w szkole powsz. Oddział I. Nowy program. Życie szkolne 1932 s. 429, 506	1049
Oddział pierwszy szkoły powsz. Nauczanie łączne. Życie szkolne. 1933. s. 274, 378, 425, 476, 524	1049
S. Ze spostrzeżeń nad realizacją nowego programu w oddz. I szk. powsz. Oświata i Wychowanie. 1934 s. 320	2663
Wrotniak A. Bajka w oddziale I. Życie Szkolne 1932, s. 169	1049
Wrotniak A. Nowa literatura w oddz. I. Życie szkolne 1932, s. 276	1049
Wrotniak A. i Batorowicz Z. Dzień pracy w oddz. I Życie szkolne. 1933, s. 121	1049
Wrotniak A. i Batorowicz Z. Rozkład materiału naukowego na oddz. I szk. powsz. Życie Szkolne 1933, s. 33, 73, 110, 167	1049
Z praktyki w oddziale pierwszym. Życie szkolne 1933, s. 127	1049

ODDZIAŁ II.

książki:

Andrzejewska H., Składzieniówna. Plany lekcji języka polskiego dla II kl. szkoły powsz. Poznań 1934, 1935, s. 67, 91	5758
Dobraniecki St. Organizacja pracy w kl. II na podstawie nowego programu. W-wa b. r. s. 73 5108, 7150, 7152,	8267
Hajnos R. Z doświadczeń nauczyciela realizującego nowe programy w II kl. szk. powsz. Kraków 1934, s. 79	5718
Kłosiński W. Drugi rok nauki szkolnej. Kraków 1933, s. 292	4779
Wiacek, Wiwczaruk, Karpowicz. Praca w klasie drugiej szk. powsz. W-wa (1934), s. 316. 5696, 5795, 7429,	7432

artykuły czasopism:

A. K. Od czego zaczynać pracę w II-gim roku nauczania. Praca Szkolna 1933/34, s. 13	2286
Dzień pracy w oddziale II. Życie Szkolne 1933, s. 124	1049
Gryń Z. Lekcja z języka polskiego w klasie II. Życie Szkolne. 1931, s. 435	1049
Guńka K. Realizacja programu nauki języka polskiego w kl. II. Miesięcznik Pedagogiczny 1935 nr 3, 4, 5	272
Kulański F. Plan pracy wychowawczej i naukowej w oddz. II. Przyjacieli Szkoły. 1934, s. 471	1961
Sokołowski J. W sprawie elementarza i książki do czytania w kl. I i II szk. powsz. Przyjacieli Szkoły. 1934, s. 199	1961

ODDZIAŁ III.

książki:

Orzechowski St. Lekcje praktyczne języka polskiego. Oddział III. Częstochowa. 1933, s. 221	4915
Wiwczaruk, Karpowicz. Praca w klasie trzeciej szkoły powsz. W-wa 1935, s. 290 7675, 7676	7899

artykuły czasopism:

Guńka K. Miasto jako ośrodek pracy w kl. III. Miesięcznik Ped. 1936, s. 40	272
Kulański F. Plan pracy wychowawczej i naukowej w kl. III. Przyjacieli szkoły. 1934, s. 773	1961
Ławida A. Nauka cicha języka polskiego (Przykłady jej realizowania od kl. III wzwyż) Przyjacieli Szkoły 1936, s. 362	1961
Menzlowa St. Jak realizowałam program języka polskiego w kl. III szkoły powsz. Polonista 1935, s. 148	3845

ODDZIAŁ IV.

książki:

Wiwczaruk A., Karpowicz. Praca w klasie IV. W-wa br.	8953

artykuły czasopism:

Batorowicz Z. Projekt lekcji gramatyki na kl. IV. Życie Szkolne. 1932, s. 117	1049
Czarniecka St. Opowiadanie na tle obrazów (lekcja języka pol. w kl. IV). Przyjacieli Szkoły. s. 618	1961
Kulański F. Plan pracy wychowawczej i naukowej w kl. IV. Przyjacieli Szkoły. 1934, s. 821	1961
Menzel J. Jak realizować program języka polskiego w kl. IV. Życie Szkolne. 1935. s. 333, 409	1049
Zbawnicki S. Podział materiału nauczania w kl. IV. Życie szkolne. 1935, s. 367, 375, 381, 418, 424, 426	1049
Zbawnicki S. Szczegółowy rozkład materiału nauczania w kl. IV. Życie szkolne. 1936, s. 245	1049

ODDZIAŁ V.

artykuły czasopism:

Chabior E. Szkic lekcji języka polskiego w kl. V. Życie Szkolne. s. 232	1049
Egiersdorf M. Opracowywanie czytanek w klasach V i VI. „Praca w klasach łączonych“ 1934/35, s. 187	5471
Gliniecki W. Bajka „Lis i kozioł“ w oddz. V szk. powsz. Życie Szkolne. s. 177	1049
Kłoczewska E. Lekcja języka polskiego w oddz. V Życie Szkolne. 1932, s. 81	1049
Kulański F. Plan pracy wychowawczej i naukowej w oddz. V. Przyjacieli Szkoły. 1934, s. 533	1961
Litwin A. Jak realizować program klasy 5-ej szkoły powsz.? Praca szkolna 1933/34, s. 7, 35, 63	2286
Nowicki W. Nauka języka polskiego w szkole powsz. kl. V. Życie szkolne. 1936, nr 3—6	1049
Paszenda J. Uwagi na marginesie pierwszej lekcji języka polskiego. Szkoła 1936, s. 12	4002
Przygotowanie do wypracowania piśmiennego w oddz. V. Życie szkolne 1933, s. 106	1049
Starościak J. Jak realizować program klasy 5-ej szk. powsz. Praca Szkolna 1933/34, s. 101	2286
T. P. Lekcja w kl. V na temat: Tło obyczajowe w Panu Tadeuszu. Dz. Urz. K.O.S. Brz. 1934, s. 171	5097
Zbawnicki S. Poradnik szkolny. Podział materiału nauczania na miesiące dla V oddz. szk. powsz. Życie Szkolne 1933. s. 235, 388	1049
Ze spostrzeżeń nad realizacją nowego programu. Kilka uwag o kl. V szkoły powsz. w okręgu szkolnym warszawskim. Oświata i Wychowanie 1935, s. 1	2663

ODDZIAŁ VI.

artykuły czasopism:

- Daszkiewicz St.** Kilka fragmentów z dziedziny języka polskiego w kl. VI-ej. Przyjaciel Szkoły 1936, s. 366 1961
- Krakowiak W.** Lekcja w kl. VI. Temat: Rytmiczność mównienia. Życie Szkolne 1932, s. 281 1049
- Kulański F.** Plan pracy wychowawczej i naukowej w kl. VI. Przyjaciel Szkoły 1934, s. 885 1961
- Wiącek St.** Jak korzystać z książek Balickiego i Maykowskiego w klasach V i VI? Praca Szkolna 1934, s. 114 2286
- Zbawnicki S.** Szczegółowy rozkład materiału nauczania w kl. VI. Życie Szkolne 1935, s. 303, 517, 326, 337, 353, 363, 412. 1936, s. 232 1049

ODDZIAŁ VII.

artykuły czasopism:

- Kulański F.** Plan pracy wychowawczej i naukowej w kl. VII. Przyjaciel Szkoły 1934, s. 949 1961
- Staczeński K.** Nowy program w VII kl. szkoły powsz. Praca Szkolna. 1936, s. 193 2286
- Wiącek St.** Uwagi o realizacji języka polskiego w kl. VII-ej. Praca Szkolna. 1936, s. 16 2286
- Zbawnicki S.** Szczegółowy podział materiału nauczania w kl. VII szkoły powsz. Życie Szkolne 1935, s. 477, 511 1049

Nauczanie języka polskiego w gimnazjum.

książki:

- Adamczewski St.** Zbiór zadań i pytań z literatury polskiej. W-wa 1925, s. 274 289, 6742
- Balicki A. E.** Problem współdziałania historii i literatury w ramach szkoły średniej ogólnokształcącej. Lwów 1932, s. 21 4312, 413
- Drozdowiczówna J.** Uwagi o nauczaniu literatury XIX w. w szkole średniej. W-wa 1928, s. 16 2522
- Język polski — wskazówki metodyczne do programu gimnazjum państwowego.** W-wa 1923, s. 588 97, 4599, 2925
- Kijas J.** Wychowanie obywatelskie i państwowe w nauczaniu języka polskiego. W-wa 1934, s. 12 4765
- Kosiński K.** Wychowanie obywatelskie a nauka historii literatury w szkole średniej. W-wa 1930, s. 24 3740
- Lempicki Z.** Polska i polskość w nauczaniu polskiego. Kraków 1930, s. 29 3581
- Szober St.** Zasady nauczania języka polskiego w gimnazjum niższym. W-wa 1930, s. 280 101, 3098
- Szyszkowski W.** Dydaktyka literatury. W-wa 1936, s. 20 8419

artykuły czasopism:

- Barbasz W.** Nauka polskiego w szkolnictwie żydowskim. Polonista 1935, s. 55 3845
- Brańczyk K.** Uwagi na temat nowych programów z języka polskiego. Muzeum 1933, s. 198 1092
- Gołąbek J.** Nauczanie literatury. Polonista 1932, s. 127 3845
- Grodecki J.** Program i nauczanie języka polskiego w szkole średniej. Polonista 1931, s. 81 3845
- j. h.** Język polski w nowym gimnazjum. Przegląd Ped. 1936, s. 67 653
- Kawyn St.** Z socjologii literatury w szkole średniej. Polonista 1931, s. 81 3845

- Kleiner J.** Godziny języka polskiego a budowanie kultury. Pion 1933, nr 2
- Klemensiewicz Z.** Osobowość nauczyciela polonisty. „Pamiętnik Literacki” 1936, s. 255. 1849
- Kopczewska A.** W poszukiwaniu nowego programu. Polonista 1931, s. 129 3845
- Leśnodorski Z.** Pierwiastki wychowawcze polskiej literatury regionalnej. Polonista 1935, s. 142 3845
- Mianowska Z.** Literatura współczesna jako materiał nauczania dla polonisty „Pamiętnik Literacki” 1936, s. 420. 1849
- Nekraszowa N.** Ćwiczenia w pisaniu i mówieniu w programie nowego gimnazjum. Dz. Urz. K. O. S. Łuckiego. 1935, nr 3 5159
- Nowakowski J.** Kółko polonistyczne. Dz. Urz. K. O. S. Brz. 1936, s. 227 5097
- Saloni J.** Nowe programy gimnazjum a studium uniwersyteckie polonistyki 1936, s. 494 1849
- Saloni J.** Nowe programy gimn. a studium uniwersyteckie polonistyki. Polonista 1935, s. 134 3845
- Saloni J.** Psychologiczne zasady wychowania a nauczanie języka ojczystego. Polonista 1933, s. 27 3845
- Seweryn S.** Kilka uwag o korelacji języka polskiego z innymi przedmiotami w nowych programach. Polonista 1933, 273 3845
- Skiwski J. E.** Czy należy uczyć literatury? Pion 1934, nr 43/56
- Skwarczyńska St.** Język polski a zainteresowania pozaszkolne uczniów. Polonista 1932, s. 65 3845
- Skwarczyńska St.** Sąd literacki w szkole. Polonista 1932, s. 169 3845
- Staniewicz Z.** Gramofon i płyta jako pomoc w nauczaniu języka polskiego. Polonista 1933, s. 66 3845
- Stolarzewiczowa H.** Synteza literatury romantycznej w kl. VIII. Polonista 1935, s. 101 3845
- Szmydtowa Z.** Krasicki w szkole. Polonista 1935, s. 129 3845
- Szczerbowski A.** W sprawie „wyboru poezyj” J. Kasprowicza w kl. VIII-ej. Polonista. 1933, s. 61 3845
- Szyszkowski W.** Dydaktyczne podstawy nauczania literatury w szkole średniej a zakres i metody nowych badań literackich. „Pamiętnik Literacki” 1936, s. 594. 1842
- Szumański J.** Audycja w szkole. Polonista 1933, s. 167 3845
- Szyszkowski W.** Nauka języka ojczystego w świetle współczesnych postulatów dydaktycznych i pedagogicznych. Poradnik w sprawach nauczania i Wychowania. 1930, s. 59 3910
- Szyszkowski W.** Ogólne podstawy programu języka polskiego w gimnazjum. Polonista 1934, s. 7 3845
- Szyszkowski W.** Uwagi do programów poszczególnych przedmiotów. Gimnazjum. Język polski. Oświata i Wychowanie. 1933, s. 649 2663
- Znamirowska J.** Współpraca nauczyciela-polonisty z psychologiem szkolnym. Polonista, 1937, s. 177 3845

Nauczanie gramatyki jęz. pol. w gimnazjum.

- Dalbor-Żłabowa J.** Jak prowadziłam naukę o wyrazach staropolskich w gimn. nowego typu. Polonista 1935/6, s. 195 3845

- Filipowicz T.** Uwagi o programie i metodzie nauki o języku w trzech klasach nowego gimnazjum. Gimnazjum 1936 s. 174 5472
- Kijas J.** Pomoce szkolne przy nauce o wyrazach. Polonista 1935, s. 104 3845

Nauczanie języka polskiego w gimnazjum nowego typu.

książki:

KLASA I.

- Kijas J.** Nauczanie języka polskiego w kl. I gimn. Lwów 1935, s. 20 7005
- Pasierbiński T.** Rozbiór czytanek w I i II kl. gimn. nowego typu. W-wa b. r., s. 54 6068

artykuły z czasopism:

- Filipowicz T.** Jak opracowaliśmy „Zew krwi“ Londona w kl. I gimn. Gimnazjum 1934/5, s. 28 5472
- Gołąbek J.** O czytankach polskich dla I kl. gimn. Polonista 1936, s. 71 3845
- Grodzka J.** Z doświadczeń dydaktycznych w kl. I gimn. Polonista 1934, s. 102 3845
- Papierkowski St.** Próba korelacji języka polskiego z historią i jęz. łańskim w kl. I nowego gimn. Gimn. 1935/6, s. 69 5472
- Reicher-Thonowa.** Jak rozpoczęłam pracę w kl. I gimn. nowego typu. Polonista 1934, s. 23 3845
- Saloni J.** Jak rozpocząłem pracę w kl. I nowego gimnazjum. Polonista 1933, s. 226 3845
- Szyszkowski W.** Drugi okres pracy w I kl. gimn. Polonista 1934, s. 198 3845
- Wieczorkiewicz B.** Wyniki nauczania języka polskiego w kl. I gimn. w świetle sądów młodzieży Gimnazjum 1934/5, s. 23 5472

KLASA II.

artykuły z czasopism:

- Dziembowska A.** Na marginesie nauki o języku w kl. II gimn. Polonista 1935, s. 12 3845
- Filipowicz T.** Uwagi o programie i metodzie nauki o języku w trzech klasach nowego typu gimn. Gimn. 1935/6, s. 174 5472
- Kijas J.** Praca nauczyciela języka polskiego w kl. II (na podstawie wyników ankiety). Muzeum 1936, s. 28 1092
- Peliński S.** U podstaw nietodyki lektury kl. II Polonista 1935, s. 92 3845
- Rosenzweig B.** Sprawa „opisu“ w kl. II gimnazjum nowego typu. Polonista 1934, s. 205 3845
- Wokulska-Piotrowiczowa J.** Próba realizacji programu lektury w kl. II w I-em półroczu r. 1934/5 Gimnazjum 1934/5, s. 290, 336 5472

KLASA III.

artykuły z czasopism:

- Skułska A.** Realizacja programu języka polskiego dla III kl. gimnazjalnej. Muzeum 1936, s. 17 1092
- Wokulska-Piotrowiczowa J.** Lektura „Zemsty“ Fredry w kl. III gimn. Gimnazjum 1935/6, s. 307 5472

Nauczanie języka polskiego w szkołach zawodowych.

książki:

- Balicki A. E.** Godziny polskiego, garść uwag na temat nauczania języka polskiego w średnich szkołach zawodowych. Kraków 1934, s. 51 9783

artykuły z czasopism:

- Kiełczewska A.** Język polski w gimnazjach zawodowych. Szkolnictwo Zawodowe. 1935/36, 4003
- Klein K.** Nauka języka polskiego w szkołach zawodowych. Polonista 1931, s. 97 3845
- Stolarzewicz L.** Język polski w szkole zawodowej. Polonista 1933, s. 148 3845
- Wojciechowski R.** Kilka uwag o nauczaniu języka polskiego w szkołach dokształcających zawodowych. Szkoła Zawodowa. 1934, nr 2, 3 3846

Ćwiczenia w mówieniu.

książki:

- Czapczyński T.** Ćwiczenia w mówieniu. W-wa 1922, s. 128 2944, 23
- Dancewiczowa.** Dydaktyka mówienia. W-wa 1936, s. 12 8775

artykuły z czasopism:

- Szelejewski J.** Swobodne i samorzutne wypowiedzenie się dzieci. Polonista 1935, s. 9 3845

Ćwiczenia słownikowe, redakcyjne i stylistyczne.

książki:

- Biliński J.** Ćwiczenia słownikowe w związku z wypracowaniami piśmiennymi. Poznań 1933, . 4165, 5167
- Czapczyński F.** Metoda ćwiczeń stylistycznych. Lwów 1929, s. 127 2752
- Gaertner H.** Ćwiczenia słownikowe w szkole powsz. Lwów 1927, s. 32 1462

artykuły z czasopism:

- Chodak E.** Kształcenie i rozwijanie słownika językowego w szkole powszechnej. Polonista 1931, s. 89 3845
- Fitowska-Przybyłowa J.** Ćwiczenia słownikowe w gimnazjach nowego typu. Polonista 1934, s. 21 3845
- Hełm-Pirgowa J.** Metodyka ćwiczeń redakcyjnych. Polonista 1936, s. 10, 52 3845
- Jagodziński M.** Ćwiczenia słownikowe i stylistyczne. Przyjaciel Szkoły 1935, s. 399 1061
- Jędryszka M.** Ćwiczenia słownikowe w oddziale VI szkoły powsz. z niepoliskim językiem wykładowym. Polonista 1933, s. 157 3845
- Płaczek M.** Ćwiczenia redakcyjne. Gimnazjum 1934, s. 83 5472
- Rojewski L.** Ćwiczenia językowe w kl. IV gimn. Polonista 1933, s. 159 3845
- Szczerba T.** O ćwiczeniach słownikowych w nauczaniu w zakresie pierwszego szczebla programowego. Praca w Klasach łączonych 1934/35, s. 156
- Wypracowanie stylowe w wykonaniu uczniów.** Życie Szkolne 1933, s. 108 1049

Czytanie w szkole powszechnej.

książki:

- Falski M.** Dydaktyka nauki czytania. W-wa 1936, s. 30 8418

Wiącek St., Ciepielewski J. Czytanie w szkole powsz. W-wa b. r., s. 91.

5106, 5159, 5635, 5934, 6149, 7135, 7137

artykuły czasopism:

Guńka K. Opracowywanie czytanek metodą syntetyczną. Miesięcznik Ped. 1932, s. 138 272

Lektura większych całości.

książki:

Czapczyński T. Metodyczny rozbiór powieści „Ogniem i Mieczem“ Sienkiewicza. W-wa 1936 s. 235 7829

Jętkiewiczowa Z. i Z. Ślósarska. Pytania i zadania do analizy „Ogniem i mieczem“ W-wa 1925 s. 60 2926

Jętkiewiczowa Z. i Z. Ślósarska. Pytania i zadania do „Potopu i Pana Wołodyjowskiego“ W-wa 1935, s. 21 1335

Korelli J. Lektura szkolna a nowe programy W-wa b. r. s. 28 6203

Peliński St. Lektura „Ogniem i Mieczem“ i „Pana Tadeusza“ W-wa 1933, s. 14 6160

Rossowski St. Pan Tadeusz. Lwów 1929, s. 543 1092

artykuły czasopism:

Bryda W. Organizacja programowej lektury uzupełniającej w gimn. ogólnokształcącym Dz. Urz. K. O. S. Krak. 1936, s. 127 5098

Garbaczowska J. Powieść współczesna w szkole średniej. Polonista 1935, s. 1 3845

Gdula P. Najnowsza literatura w szkole średniej Polonista 1935, s. 48 3845

Lektura uzupełniająca w gimnazjum (konferencja okręgowa nauczycieli języka polskiego) Dz. Urz. K. O. S. Wileńskiego 1936, s. 103 5104

Mianowska Z. Literatura współczesna jako materiał nauczania dla polonisty. Pamiętnik Literacki 1936, s. 420 1849

Peliński S. U podstaw metodyki lektury. Polonista 1935, s. 41, 92 3845

Pęcherski M. Omawianie większych utworów na lekcjach języka polskiego. Dz. Urz. K.O.S. Brz. 1936, s. 48 5097

Podręczniki szkolne i t. zw. obowiązkowa lektura domowa. Rodzina i Dziecko 1935, nr 1

Skoczylas Z. Lektura Asnyka w szkole średniej Polonista 1933, s. 152 3845

Obraz w nauczaniu języka polskiego.

książki:

Biliński J. Omawianie obrazów w szkole. Poznań 1931, s. 84 3825 3891

Wóyccki K. Obraz w nauczaniu języka ojczystego i literatury. W-wa. s. 163 103

artykuły czasopism:

Schmeidler Z. Problem korzystania z obrazu w nauczaniu języka i literatury polskiej. Polonista 1935, s. 186 3845

Wasilkowski E. Ilustracja w nauczaniu języka polskiego. Polonista 1935, s. 189 3845

Nauczanie wierszy.

książki:

Gnoińska H. Nauczanie wierszy w kl. I. W-wa 1929, 2802
Zbiór zagadek, wierszów, powiastek i bajek dla I oddz. Łódź b. r., s. 31 4917

artykuły:

Cieñciała A. Kilka uwag o znaczeniu utworów lirycznych w szkole powsz. Miesięcznik Ped. 1932, s. 272 272

Jabłoński St. Kilka słów o nauczaniu wierszy. Życie Szkolne 1931, s. 528 1049

Tyrankiewiczowa. Nauczanie wierszy w szkole powsz. Praca Szkolna 1933/34, s. 234 2286

Prace pisemne.

książki:

Bielak Fr. Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu w kl. VI—VIII. Pamiętnik II ogólnopolskiego Zjazdu polonistów w Krakowie. 1930 r., s. 138—149 4177

Biliński J. Ćwiczenia słownikowe w związku z wypracowaniami piśmiennymi. Poznań 1931. nr. Lwów 1933, s. 104 4165, 5167

Braszka J. Dobór i ocena tematów zadań polskich w gimnazjach. Biała 1927. s. 16 1589

Dańcewiczowa J. Dydaktyka mówienia i pisania jako działu nauczania języka ojczystego. W-wa 1936, s. 12 8475

Dobraniecki S., Kotarbiński M., Litwin A. Nauka czytania i pisania w kl. I. na podstawie nowego programu. W-wa. 1934. s. 77. 5935, 5697, 5802, 7146, 7147

Falski M. Dydaktyka nauki czytania i pisania. W-wa. 1936, s. 30 8418

Jaworczaek O. Z doświadczeń nad organizacją ćwiczeń poprawnościowych w gimnazjum. Dz. Urz. K. O. S. Łuckiego. 1936, s. 170 5159

Jodłowski S., Taszycki W. Zasady pisowni polskiej i interpunkcji ze słownikiem ortogr. Lwów 1936. 8771

Jodłowski S. Ćwiczenia gramatyczne, ortograficzne i słownikowe dla III kl. szkoły powsz. Lwów 1934. s. 109 6840

Jodłowski S. Ćwiczenia gramatyczne, ortograficzne i słownikowe dla kl. IV szkoły powsz. Lwów 1935. s. 79 6840

Kiken J. Badania eksperymentalne nad ortografią. W-wa. 1935. s. 68 7109, 7597

Klęsk A. Psychofizjologia i patologia pisma. Lwów 1924. s. 75 66

Kryński M. Ocenianie piśmiennych prac szkolnych. W-wa. 1936. s. 64 8678

Majewiczówna M., Wieczorkiewicz B. Jak pisać po polsku. W-wa. 1936. s. 127 8774

Mórawska Z. Przyczynki do metodyki ortografii w szkole powsz. Dz. Urz. K. O. S. Łuckiego 1936, s. 170 5159

Steckow M. Wypracowania pisemne. Pamiętnik II ogólnopolskiego Zjazdu Polonistów w Krakowie 1930. s. 47—48 4177

Śliwiński F. Wskazówki programowe w zakresie nauki ortografii oraz zbiór ćwiczeń ortograficznych na kl. I—VII szk. powsz. Łódź b. r. s. 78. 7884, 7403, 7404

- Szycówna A. Metodyka wypracowań cz. I i II. W-wa. 1926. 2 cz. 158, 153, 121, 7985
- Włacek S. Prace pisemne dzieci w szkole pow. W-wa. 1934. s. 89. 7145, 8266, 5698, 5801, 5936, 7143, 7144
- Życzyński H. Metodyka wypracowań pisemnych. Cieszyn. 1928. s. 78. 4129
- artykuły z czasopism:**
- Batorowicz Z. O postawie dziecka wobec zadań ze stanowiska wychowawczego. Życie Szkolne 1931/32. s. 19, 427, 482, 508 1049
- Chojnacki S. Przygotowanie wypracowania i jego poprawa. Przyjaciel Szkoły 1933. s. 659 1961
- Czapla F. Wypracowanie pisemne w świetle nowych postulatów dydaktycznych. Miesięcznik Ped. 1934. s. 194 272
- Czarnecka S. Brulion jako dokument. Przyjaciel Szk. 1932. s. 45 1961
- Dobraniecki S. Samodzielność dziecka a pisanie. Praca Szk. 1933/34. s. 180 2286
- Dobrowolski T. Praca pisemna uczniów wobec programu języka polskiego. Muzeum 1925. s. 169 1092
- Ejzenberg D. Poprawianie prac piśmiennych i nauczanie poprawnego pisania w szkole powsz. Pokłosie Szk. 1932/33. s. II. 5084
- Gerard P. Czynniki subiektywne w ocenie prac pisemnych. Muzeum 1935. z. 2/3 s. 94 1092
- Gogolewski R. Zeszyt do wszystkiego. Przyjaciel Szk. 1931. s. 301 1961
- Gumuła St. Stylowe wypracowania piśmienne. Życie Szk. 1928. s. 64 1049
- Guńka K. Z metodyki ortografii, Miesięcznik Ped. 1931. s. 210 272
- Har J. Przygotowanie wypracowania domowego. Przyjaciel Szk. 1931. s. 581 1961
- Har J. Wypracowania klasowe szkolne i domowe w szkole powsz. Przyjaciel szk. 1927. s. 695 oraz uwagi dyskusyjne tamże s. 805 1961
- Kleczyński A. O doborze tematów wypracowań pisemnych w języku ojczystym. Muzeum 1925. s. 157 1092
- Kotliński F. Rola przepisywania w nauczaniu ortografii. Ognisko Nauczycielskie. 1929 s. 9 2668
- L. M. Ile i które wypracowania pisemne ma nauczyciel poprawiać. Przyjaciel Szkoły. 1936 s. 536. 1961
- L. S. Nieco o poprawie zadań (Wypracowań piśmiennych) i o ćwiczeniach piśmiennych. Szkoła 1923. s. 106 4002
- Ławida H. Wypracowania pisemne w oddziale II. Przyjaciel Szkoły 1932. s. 262 1961
- Madejowa St. O utrwalaniu kształtnego i poprawnego pisania w klasie I. Ognisko Nauczycielskie. 1929. s. 7 2668
- Majewska Z. Wypracowanie w szkole powsz. Rocznik Ped. 1921. S. II. t. I. s. 242 107
- Marchewka E. Dzienniczek spostrzeżeń. Przyjaciel Szk. 1931. s. 303 1961
- Martinkówna I. Wypracowania piśmienne. Szkoła 1923. s. 91 4002
- Menzel J. Jeszcze o wypracowaniach piśmiennych. Szkoła 1928. s. 44 4002
- Menzel J. Kilka uwag o prowadzeniu ćwiczeń piśmiennych. Przyjaciel Szk. 1928. s. 539 1961
- Menzel J. Organizacja prac piśmiennych ucznia klasy III. Przyjaciel Szk. 1935. s. 415 1961
- Menzel J. Wypracowania pisemne a problem uaktywnienia uczniów. Miesięcznik Pedagogiczny 1935. s. 177 272
- Millerówna R. Parę uwag o nauczaniu pisania w/g metody e. Legrüna. Dz. Urz. K.O.S. Warsz. 1931. s. 210 5103
- Mleczo F. Organizacja czytelnictwa i ćwiczeń pisemnych w zespołach wiejskich. Dz. Urz. K.O.S.L. Łuckiego 1935. s. 189 5159
- Mulczyński K. Omawianie wypracowania klasowego. Przyjaciel Szkoły 1935. s. 427 1961
- Nekraszowa N. Ćwiczenia w pisaniu i mówieniu w programie nowego gimnazjum. Dz. Urz. K.O.S. Łuckiego. 1935. s. 58 5159
- Nowicki W. Tematy wypracowań w od. V. Życie Szk. 1929. s. 121 1049
- Osiecka S. Poprawianie wypracowań z asystą. Polonista 1931/32 s. 77 3845
- Osuch W. Na marginesie wypracowań piśmiennych Życie Szk. 1932. s. 390 1049
- Perucki K. Omawianie zadań domowych jako przygotowanie do wypracowań szkolnych. Przyjaciel Szk. 1933. s. 656 1961
- Pleśniarski B. Ćwiczenia w pisaniu jako środek wyrobienia poprawnego wypowiedziania się. Życie Szk. 1935. s. 72 1049
- Polakowska A. Metoda wyrazowa nauki czytania i pisania. Dz. Urz. K. O. Warsz. 1931. s. 654 5103
- Przyrowski F. Jakie wyniki dały badania nad higieną pisania prostego i pochyłego. Przyjaciel Szk. 1928. s. 532 1961
- Racynowski S. Zeszyt szkolny kondensator pracy ucznia. Życie Szk. 1931. s. 215 1049
- Radomski M. O ćwiczeniach pisemnych uczniów w gimnazjum. Muzeum 1923. s. 209 1092
- Rączy J. O włączenie nauki pisania w gimnazjum do nauki języka polskiego. Muzeum 1927. s. 262 1092
- Rosenhekówna I. Wypracowania domowe w klasach wyższych. Polonista 1930/31 s. 218 3845
- Rostkowska J. Ćwiczenia stylistyczne i ich poprawianie. Pokłosie Szk. 1928, s. 15 5084
- Saloni J. Prace pisemne z języka polskiego w seminariach naucz. Muzeum 1925, s. 172 1092
- Saloni J. Wypracowania piśmienne z języka polskiego. Polonista 1933, s. 169 3845
- Schipper H. O racjonalne poprawianie wypracowań. Polonista 1930/31, s. 14 3845
- Simonisówna M. Uwagi i spostrzeżenia o wypracowaniach piśmiennych. Przyjaciel Szkoły 1933, s. 686 1961
- Skwarczyńska S. O formułowaniu oceny wypracowań polskich. Polonista 1934, s. 160 3845
- Sokołowski F. W sprawie oceniania wypracowań domowych słów kilka. Muzeum 1923, s. 220 1092
- Sołtysik K. Na marginesie artykułu W. P. Szyszkowskiego p. t. Nowe prądy w metodyce wypracowań piśmiennych. Muzeum 1931, s. 93 1092
- Sozański J. O wypracowaniach piśmiennych. Szkoła 1927, s. 187 4002
- Sujczyński T. Uzasadnienie psychologiczne zapobiegania błędom przy nauce ortografii. Życie Szk. 1929, s. 133 1049

Szelejewski J. Problemy socjalne w wypracowaniach dzieci proletariackich. Przyjaciel Szk. 1935, s. 397	1961
Szelejewski J. Psychologiczne podstawy nauczania ortografii w szkole powsz. Polonista 1934, s. 148	3845
Szwaj U. Kilka słów o wypracowaniach pisemnych uczniów. Szkoła 1929, s. 226	4002
Szyszkowski W. Nowe prądy w metodyce wypracowań piśmiennych. Polonista 1930/1, s. 44	3845
Świątecki U. U podstaw metodyki wypracowań piśmiennych. Miesięcznik Ped. 1933, s. 103	272
Tomaszewski M. Wypracowania piśmienne w szkole powsz. Przyjaciel Szkoły 1924, s. 162	1961
Turos W. Uwagi na temat ćwiczeń stylistycznych w szkole powsz. Przyjaciel Szk. 1932, s. 241	1961
Urbański A. Ćwiczenia i wypracowania piśmienne. Przyjaciel Szk. 1925, s. 521	1961
Wiącek S. Na froncie walki z błędami. Polonista 1932, s. 79	3845
Wiącek S. Prace domowe dzieci ze szczególnym uwzględnieniem prac piśmiennych. Dz. Urz. K. O. S. Łuckiego 1934, s. 145	5159
Wojnar J. Wypracowania piśmienne uczniów. Miesięcznik Ped. 1926, s. 4, s. 46	272
Zawadzka H. Na temat ortografii i poprawiania błędów. Życie Szk. 1931, s. 229	1049
Zawiliński R. Poprawianie wypracowań piśmiennych. Polonista 1930/31, s. 146	3845

E. M.

NADEŚLANE.

Zeszyt wrześnieowy wydawnictwa encyklopedycznego „Świat i Życie” (Książnica-Atlas, red. Prof. Dr. Z. Łempicki) zawiera szereg niezmiernie interesujących artykułów, omawiających zarówno zagadnienia czysto naukowe, jak i kwestie, związane z życiem potocznym, które interesują szeroki ogół Czytelników. Taką sprawą obchodzącą żywo nie tylko młodzież naszą, lecz i większość inteligencji jest stan szkolnictwa wogóle, a zwłaszcza szkolnictwa polskiego. Żyjemy w okresie reformy szkolnej, która za cel postawiła sobie z trzech różnych ustrojów szkolnych, pozostałych na ziemiach polskich po zaborcach, stworzyć jeden polski, dostosowany do celów zadań i potrzeb Polski zjednoczonej. Szkoła w Polsce odrodzonej ma przede wszystkim wychować i kształcić nowych obywateli, orientujących się w swoich obowiązkach wobec własnego państwa.

Artykuł Szkolnictwo M. Dzierzbickiej daje przejrzysty obraz całego ustroju szkolnego od przedszkoli poprzez szkoły powszechne, średnie i zawodowe aż po szkoły akademickie. Załączone tabelki pozwalają Czytelnikowi szybko zorientować się w tej tak nowej dla ogółu Czytelników kwestii.

Poza tym zeszyt wrześnieowy Świata i Życia zawiera następujące artykuły: Szczepienia—Prof. Dr. B. Hirszfelda, Szekspir—Prof. Dr. A. Tretiak, Średniowiecze—Prof. Dr. Z. Łempicki, Światło spolaryzowane—Prof. Dr. St. Ziemecki, Tatarzy—Prof. Dr. T. Kowalski, Tatarnictwo—Dr. Z. Klemensiewicz, Teatr—Dr. Z. Nowakowski, Tech-

nika—Dr. Inż. B. Biegeleisen, Teoria poznania—Prof. Dr. R. Ingarden, Teoria względności—Dr. L. Infeld, Tkanki—Dr. R. Słonimski.

T. Meissner, kpt żegl.: Dookoła świata na „Darze Pomorza”. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 320, zł 7.

Książka p. t. „Dookoła świata na Darze Pomorza” jest debiutem autorskim kapitana Żeglugi Wielkiej Tadeusza Meissnera. Stanowi ona dziennik lub raczej pamiętnik podróży szkolnego żaglowca naszej marynarki handlowej, na którym to żaglowcu autor był starszym oficerem i zastępcą komendanta.

Pamiętnik-raptularz tej podróży, odbytej w roku 1934-1935, pisany był dorywczo na statku bądź w formie listów do żony i matki, bądź też notatek i korespondencji do pracy. Całość została opracowana i przygotowana do druku w książce w roku 1936 przy współudziale kpt pil. Janusza Meissnera, brata autora.

Księga harców, Nakładem „Na Tropie”, Katowice, 106 str., 61 ilustracji 5 pieśni z nutami. Cena zł 1.50. Rozdziały: Cechy wywiadowcy: Honor leśnego człowieka—Na Łowach—Sztuka tropienia—Na tropie zwierza—podchodzenie. Na Wywiadzie—Teren harców—Pomiary—Cztery strony świata—Mapa—Szkice polowe. Sposoby porozumiewania się w polu z przyjacielem—Sygnalizacja—Znaki indyjskie—indyjskie pismo obrazkowe. Na Wędrownym szlaku—Wycieczka—Laska harcerska—Na biwaku—Śladami błędnych rycerzy. Wśród ludzi—Twój udział w życiu szkoły—Twoja rola w domu—W obliczu choroby—A jeśli wybuchnie pożar—Na ulicy i drodze. Pod znakiem harcerskim—To co najważniejsze—Notatki.

Doskonałe ujęcie życia harcerskiego chłopców na poziomie młodzika. Książka do nabycia Na Tropie, Katowice, Konto P. K. O. 305330.

Gospodarstwo obozowe. Stow. Zarejestr. „Na Tropie”, Katowice 1935 r. Cena 90 gr. Autorkami „Gospodarstwa Obozowego” są harcerki-seminarzystki z Państwowego Seminarium Nauczycielek Gospodarstwa w Warszawie, kierowanego przez p. Anielę Komarnicką, która jest zarazem kierowniczką zespołu redakcyjnego książki. Książka ta jest poświęcona wszystkim gospodyniom i gospodarzom obozów i ma na celu ulżyć ich kłopotom i troskom w prowadzeniu gospodarstwa obozowego. „Gospodarstwo Obozowe” zawiera bogaty materiał w zakresie odżywiania drużyn na wycieczkach i obozach dwutygodniowych, jadłospisy mięsne i jarskie, wskazówki do wykonania jadłospisów, urządzenia spiżarni na obozie, badanie produktów, poucza o oszczędności paliwa, o pionierce gospodarczej i wskazuje na wiele rzeczy, niezbędnych przy obozowaniu, a nabytych długim doświadczeniem. Już sam fakt, że autorkami są słuchaczki Szkoły Nauczycielek Gospodarstwa, gwarantuje jej fachowość i praktyczność.

Dr. B. Krygowski: „Lwą na trzęsawiska poleskie”. (Lektura Geograficzna Z. 1). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 40, zł 0.70.

W książeczce tej opisuje autor największe i najgroźniejsze bagna poleskie: Bagno Hałe, oraz przepiękną i doskonale zachowaną puszcę olszową—siedlisko czterystu łosi. Ten nieznan i nieodwiedzany zakątek Polski na Zahoryniu dzięki swej pierwotności krajobrazu jako niesłychanie charakterystyczny i ciekawy, jest pierw-

szorzędnym objektem geograficzno-przyrodniczym, który w całej pełni zasługuje na uwzględnienie w odpowiedniej literaturze. Te właśnie wartości stara się autor przedstawić w opisie, przy czym głównie chodzi mu o wierne oddanie charakteru bagna zarówno z punktu widzenia przyrodniczego, jak i antropogeograficznego. Autor o tyle miał prawo podjęcia się tej pracy, że prowadząc studia geologiczne od szeregu lat na tym obszarze, krainę tę poznał gruntownie. Przeczytanie tej książeczki daje czytelnikowi pewne korzyści naukowe, które mają szczególne znaczenie dla szkoły. Należy poza tym dodać, że cennym uzupełnieniem książeczki są ilustracje, wykonane na podstawie szkiców terenowych i fotografii, oraz mapki, które

mogą być użyte jako materiał epidiaskopowy czy to dla urządzania odczytów czy też na lekcjach odnośnych przedmiotów.

Podręczny Poradnik dla Kierowników i Nauczycieli Szkół Powszechnych. Nakładem Drukarni Państwowej P. A. T. w Łodzi ukazało się wydanie V „Podręcznego Poradnika dla Kierowników i Nauczycieli Szkół Powszechnych”, rozszerzone i uzupełnione, str. 670, w cenie 6 zł za egzemplarz.

Książka ta jest b. przydatna dla każdego Kierownika szkoły powszechnej w pracy bieżącej.

Adres: Łódź, ul. Piotrkowska 85.

Ogłoszenia.

„SŁONKO” tygodnik z kolorowymi obrazkami dla dzieci pod redakcją JANINY PORAZIŃSKIEJ.

„Słonko” pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 lutego b. r. za nr II. Pr.-9521/34 zostało zaaprobowane do użytku szkolnego dla dzieci do lat 10-ciu.

Wysokość prenumeraty 80 groszy miesięcznie, dla szkół przy zbiorowej prenumeracie, najmniej 3-ch egzemplarzy po 60 groszy.

Adres: Warszawa, plac Józefa Piłsudskiego 1, Nr. przekazu rozrachunkowego 86.

MUNDURY SZKOLNE DLA UCZĄCEJ SIĘ MŁODZIEŻY,
WEŁNY DAMSKIE I MĘSKIE NA SEZON JESIENNO-ZIMOWY

poleca
firma

Bracia Sarneccy

Lublin, Krak.-Przedm. 30.
Telefon 14-33.

DLA P.P. NAUCZYCIELSTWA DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

Zgubiono urzędową pieczęć z następującym napisem w otoku: Kierownictwo publ. szkoły powszechnej męskiej w Garwolinie.

Prenumerata	{	Roczna	zł. 5.—	Ceny ogłoszeń	{	Cała strona	zł. 120.—	
		Półroczna	zł. 2.50			Pół strony	zł. 70.—	
Numer pojedynczy 50 groszy.				Ćwierć strony				zł. 35.—

Rękopisów Administracja nie zwraca. Konto P. K. O. 30617.

Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorium Okręgu Szkolnego.